

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888-1948/1990. 6. (66.) évf.
9-12. szám, 1995 szeptember-december.
Ára: 700 lej.

Ézsaiás 9,13.6-7 versei igen nagy jelentőségűek az Ószövetség népe messiási reménységének megértésében. A próféta saját kora valóságába gyökereztetni ezt a váradalmat. Egyfelől megrajzolja a sötétség képét, amelyet mint keserű történelmi tapasztalatot élt át népe, amikor szenvednie kellett az elnyomás megaláztatásában. Egyenesen a halál árnyékának völgyéhez hasonlítja népének ezt a szenvedésben reményvesztett állapotát. Úgy látja, hogy emberileg nincs kiút a jövő elé, mert a jelen vezetői alkalmatlanok feladatuk betöltésére.

És itt lép közbe Isten megszabadító szeretete, amelyet a próféta a természet egyik alapvető törvényében tesz nyilvánvalóvá. A sötétséget mindig a világosság követi, nincs olyan nyomasztó éjszaka, amelyet ne váltana fel a nappal. Isten azt akarja, hogy a szenvedés, a csüggedés, az elbukás és elnyomás sötétségét a szabadság, igazság és béke világossága váltsa fel, hogy a fájdalom könnyeit letörölje az öröm derűje. A próféta ezt az örömet a földműves ember legnagyobb öröméhez hasonlítja, ami eltölti szívét a búza aratásakor és a termés betakarításakor.

Isten szabadítása mint ígéret hangzik: a jövő méhe megszüli azt az eszményi királyt, aki uralmát a törvénnyel és igazsággal fogja megszilárdítani, aki maga lesz a békesség fejedelme. Ezt az eljövendő gyermeket várja, sóvárogja remegve az elnyomott, a szenvedő, a szegény, az árva, mert ő a hajnal, a világosság elhozója, aki Isten ígéretét, az ő szabadítását a jelen sötétségében megvalósítja.

Advent gyökerei mélyre nyúlnak, bár ez a várakozás eredetileg nem állt kapcsolatban Jézussal. De mivel ezek a jövődölések, mint isteni ígéret és az ezekhez kapcsolódó forró reménység és vágy, nem teljesedtek be senki másban, mint őbenne, ezért ez az ószövetségi prófécia, mint az örök advent képe méltán képezi a karácsonyi evangélium részét.

Jézus nemcsak közel hozta hozzánk Isten ígéretét, hanem életünk részévé tette, amikor evangéliumában meghirdette az Úr kedves esztendejét, mint a világ új létformáját, amelyben szabadulás vár a foglyokra és megkínzottakra, a szegényeknek az örömezenet hirdettetik, az elnyomás és reménytelenség sötét éjszakájában megvakult emberek szemei felnyílnak meglátni a

felragyogó világosságot: Isten országa eljövételét. Ugyanakkor közel hozta Istent, a szerető Atyát minden emberhez, aki többé nem az éjszaka rabszolgája, hanem a nappal szabadságában nagykorúvá lett gyermeke Istennek.

A karácsonyi evangéliumban nem véletlenül hangzik fel az angyali bátorító szózat a gyermek születéséről, aki azért jött, hogy Megtartója legyen a világnak. A keresztyén gyülekezet, amely ezt így megfogalmazta, nemcsak hitte, de önmaga életében meg is tapasztalta ezt az örömet, a világosság szépségét. Az égen felragyogó betlehemi csillag ezt a bekövetkezett változást érzékelteti, amely a világmindenségben épp úgy, mint az emberi szívben véghezvitte a hit, remény és szeretet világosságának uralomra jutását.

Az ember azonban makacs lény, nem egykönnyen adja fel a megszokottat és változtat életvitelén. Mert hányszor ismétlődött meg a történelemben, amikor újra és újra belekényszerítettek az elnyomás, üldözés és hontalanság vaksötét éjszakájába, jogfosztott rabszolgáiként a hatalomnak. Vagy hányszor szereztünk mi magunk reménytelennek látszó éjszakákat, amikor csukott szemekkel és süket fülekkel, önzésünk és szeretetlenségünk biztosnak látszó váraiba zárkózva válaszfalakat emeltünk egymás közé s pusztítottuk egymást farkasaiként az embernek.

Ezért parancsoló szüksége ma egyéni és közösségi életünknek adventi emberekké válni s meghallani az isteni szeretet karácsonyi ígéretét: "egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk", s meglátni a végbement változást, amelyet ő vitt véghez a világban: "a nép, amely sötétségben jár, nagy világosságot lát", és megérteni, hogy mindez most és itt értünk történik. Azért, hogy karácsonyunk legyen. Nemcsak jelképeiben gyertyafényes, ragyogó ünnepe a boldogságra vágyó embernek, hanem, hogy Jézuson keresztül, benne és általa, Isten szeretetének fényében átalakuljon egész valónk: gondolkodásunk, világszemléletünk, érzés- és hitvilágunk, azaz karácsony gyermekeivé legyünk, amíg csak élünk.

Így legyen Istentől áldott és megszentelt az ünnepünk!

Dr. SZABÓ ÁRPÁD

ADVENTTŐL KARÁCSONYIG

Örökkévaló Jóság, Istenünk, édes Atyánk!

Advent van, s mi az eljövendő karácsonyra gondolunk. Nagyon várjuk, hogy már itt legyen! Jézusra tekintünk, a békeesség fejedelmére, és arra az üzenetre figyelünk, mely az első karácsonykor kapott szárnyra s mely azóta minden karácsonykor újra felcsendül, hogy lelkesítsen minden embert ezen a Földön.

És mégis a gyűlölet mindig ott van a mindennapokban, megkeserítve milliók életét. Midőn halljuk a híreket, hogy mi történik a világban: emberi életet követelő okatlan háborúk, emberi tragédiák s az embertelenség különböző formái, az az érzésünk, hogy megbomlott a világ egyensúlya, hogy az emberiség vesztébe rohan, hogy nincs semmi erő, amely megmenthetne. Milyen jó, hogy jön újra a karácsony, hogy figyelmeztessen: újra eljön a szeretet, a békeesség áldott embere, a názáreti Jézus, hogy megmutassa, ismételten tudunkra adja, hogy nem vagyunk magunkra hagyatva, velünk vagy Te jó Atyánk; hogy van lehetőség megváltani az emberiséget. Ennek egyetlen eszköze és útja a szeretet, az a szeretet, mely Jézusban és általa lett valósággá az Istenben hívők számára. Egyedül ez a szeretet képes felemelni az emberiséget.

Kérünk Téged, Mindenható Isten, hogy segíts minket felismerni életünknek ezt a csodáját, annak reményét, hogy megújulhatunk lélekben. Add Atyánk, hogy ez a megújulás legyen igazi, szeretetben való megújulás. Mi ebbe a megújítani képes szeretetbe helyezük bizalmunkat, a Te soha el nem múló szeretetedbe. Kérünk Atyánk, hogy vezess Magadhoz, s add, hogy másokat is magunkkal vihessünk, megmutassuk a Feléd vezető utat, hogy együtt érkezhessünk meg Advent útján egy boldog Karácsonyhoz. Áldásod legyen mirajtunk. Á m e n.

Advent útja a Jézusi út

William Golding A torony című regényében visszavezet minket a középkori templomépítők világába. Az építők szándéka olyan magas tornyot építeni, amilyenek párja nincs. Sem a vállalkozónak, sem embereinek nincs elképzelése, talán elegendő tudása sem, hogy miképpen lehetne ezt a tornyot megépíteni. Ők egyet tudnak csak, azt, hogy a toronynak fel kell épülni bármilyen áron.

Amidőn nekifognak az építésnek, úgy érzik magukat, mint akik elindultak az ismeretlenbe anélkül, hogy tudnák, hogy milyen az út, melyet végig kell járjanak. Éppen ezért az egész vállalkozás egy kísérletnek tűnik, mely utat nyit az ismeretlen világba.

A munka elkezdődik és a vártnál jobb ütemben halad az építés. Egy napon a lelkész, aki az értelmi szerzője volt az egész "kalandnak", az építőkkel együtt felmegy az épülő toronyba, mely akkorra már tekintélyes magasságot ért el. Ebből a magasságból tekint szét a környező vidékre, s meglepődve látja, hogy messze lent a völgyben minden irányból emberek igyekeznek a város felé. Az a meglepő tulajdonképpen, hogy a régi ösvényeket, utakat elhagyva, új utakon tartanak a városnak, egyenesen az épülő torony irányába, mert ez a leg-rövidebb út. Ebben a pillanatban döbben belé a felismerés: ő ugyan elképzelte, szorgalmazta a templom és tornyának megépítését, de arra nem gondolt, hogy annak léte ekkora hatással lesz a vidék lakóinak életére. Ekkor értette meg, hogy a tornyot látva, mennyi új ösvényt, utat fognak vágni az emberek, a vidék lakói, elhagyva a régi, megszokott, talán évszázadokig járt utakat és ösvényeket.

Az adventben Isten figyelmeztet minket s ismételten megmutatja nekünk azt, aki **út, igazság és élet**. Jézust azért küldte el Isten, hogy útjelző le-

gyen számunkra, az élet útvesztőiben sokszor eltévelyedő emberek számára, hogy megváltoztassa életünk eddigi irányát, menetét.

Ismerjük be, hogy szükségünk van erre az útmutatásra, hiszen bizonytalankodva járjuk életünk megszokott útjait, melyekről félünk lelépni, félünk a következő lépés kockázatától, az azzal járó felelősségtől.

A Jézus útja az egyenes, sokszor meredek, keskeny, de mindig, minden esetben az életre, az igazi szeretet országába vezető út. Igaz, hogy sokszor kényelmetlen, mert meg kell változtatnunk eddigi életünk rendjét, ki kell lépnünk a beidegződött szabványok keretéből, a rosszul értelmezett hagyománytisztelet fedezékéből, s elindulni azon az új úton, melyet a Názáreti mutat nekünk. Ő mindig hív, szólít: Jöjjetek, kövessetek engem! Közben biztat, bátorít, hogy merjünk szembenézni régi önmagunkkal, szabjunk új irányt életünknek, merjük vállalni az új utak kockázatát.

Advent van. Itt az alkalom, hogy valami elkezdődjön, hogy lerakjuk az első követ, amelyre aztán építhetünk magunknak igazi lelki otthont, mely utat mutat és egyben biztonságot és békét ad a közösséghez tartozóknak. Az új út, természetesen, új feladatok elé állít mindannyiunkat. Jézus útján járni nem könnyű és nem is olyan egyszerű, annak ellenére, hogy ő mindig előttünk megy és hív, vezet mindenedet, akik ezt az utat választják.

A betlehemi kisdedben Isten egy addig ismeretlen és mindenekfölött álló erőt szabadított fel: a szeretet erejét és hatalmát. Ezzel az erővel, hatalommal kell nekünk dolgoznunk, jövőt építenünk. Induljunk hát el az advent útján Jézust követve Isten országa felé. Ámen.

MÁTÉ SÁNDOR, esperes-lelkész

A Romániai Magyar Keresztény Egyházak Elöljáróinak ÁLLÁSFOGLALÁSA

A mai napon, 1995. október 12-én, Bukarestben tartott rendkívüli tanácskozásán a Romániai Magyar Keresztény Egyházak Elöljáróinak Állandó Értekezlete a romániai felekezeti és anyanyelvű oktatással, valamint az erővel elkobzott egyházi javakkal kapcsolatban a következő állásfoglalást teszi közzé és ajánlja a fővárosunkban ülésező Interparlamentáris Unió figyelmébe:

1. Egyházaink mélyszéles aggodalmuknak adnak kifejezést az új romániai Tanügyi Törvény nemzeti kisebbségeket sújtó, egyházi autonómiájukat sértő rendelkezései miatt.

Meggyőződésünk, hogy az anyanyelvhez, az anyanyelven való tanuláshoz való jog Istentől kapott - demokratikus - szabadság, mely semmilyen körülmények között és senki által nem korlátozható. Egyetlen parlamentnek sem áll jogában jogfosztó törvényeket hozni. A Tanügyi Törvény olyan jogokat sért, melyek egyházainkat, híveinket, és híveink nemzeti közösségét alapvető demokratikus emberi és kisebbségi jogaik alapján illetnek meg.

A romániai magyar nemzeti közösség számára a teljes esélyegyenlőséget, az anyanyelvhez és tanuláshoz való jog maradéktalan érvényesülését csupán a teljes körű kulturális autonómia szavatolja.

Elutasítjuk a Tanügyi Törvény tetten érhető, a romániai kisebbségekkel szemben évtizedek óta érvényesített hatalmi asszimilációs törekvéseket, és követeljük a törvény azonnali felfüggesztését, illetve megváltoztatását az Európai Parlament legutóbbi vonatkozó határozati állásfoglalásának megfelelően.

2. A kommunista diktatúra a romániai történelmi -köztük a magyar anyanyelvű - egyházakat több évszázados múltra visszatekintő oktatási intézményeiktől fosztotta meg. Az 1948-as vonatkozó kormányhatározat egyházaink 1300 magyar tannyelvű iskoláját államosította és szüntette meg - a következők szerint: 531 református, 468 római katolikus, 266 magyar és német evangélikus valamint 35 unitárius felekezeti tanintézetet. Az új tanügyi jogszabály, azáltal, hogy a törvény hatályával rendeli el a volt egyházi iskolák épületeinek az újraállamosítását, nem csupán egy kommunista visszaélésből fakadó,

teljességgel jogszerűtlen, kisebbség és egyházellenes intézkedést legitimizál, de egyben annak a lehetőségét is eleve kizárja, hogy a volt iskolai ingatlanok visszakerüljenek eredeti tulajdonosaikhoz és újra helyreálljon a teljes jogú egyházi-felekezeti iskolarendszer.

Az új Tanügyi Törvény következképpen szögesen ellentmond az Európai Tanács azon meghagyásainak, melyeket Romániának a Tanácsba történt teljes jogú tagként való felvételekor írt elő, az egyházi oktatás és ingatlanok tárgyában.

Míg Nyugat-Európában, a demokratikus országokban a teljes oktatási hálózatnak jelentékeny részét teszik ki a felekezeti iskolák, ezzel szemben Romániában a mégis létrehozott magyar egyházi iskolai intézmények öt év után is többnyire hajléktalankok és jogfosztottak.

3. Az oktatási intézményeken túlmenően - a zsidó közösségi tulajdonok visszajuttatását elkezdő folyamat mintájára - Egyházaink is nyomatékosan kérik, és már megelőzőleg, 1990-nel kezdődően folyamatosan kérték, hogy a román állam juttassa vissza birtokunkba mindazokat az ingó és ingatlan javakat, amelyeket az elmúlt ötven esztendőben önkényesen elkoboztak tőlünk.

Jelen pillanatban, öt évvel az 1989-es változások után, a volt kommunista országok közül Románia az egyetlen egy, amely törvényes úton még nem rendezte a volt egyházi ingatlanok visszaszolgáltatásának a kérdését.

Annak ellenére, hogy egyházaink, jogos igényeik érvényesítése végett, 1990 óta mintegy 14 alkalommal fordultak a román állami hatóságokhoz, a folyamodványaikra mind a mai napig mégcsak választ sem kaptak - sem az államelnöktől, sem a kormánytól.

Időközben a román kormány különálló módon, részlegesen kártalanította a román görög-katolikus egyházat. Ezen túlmenően a Román Ortodox Egyháznak 1990 óta folyamatosan nagy értékű pénzüsszegeket és állami ingatlanokat juttat - beleértve még ipari létesítményt is. Kísérlet történik a Román Ortodox Egyház államegyházzá nyilvánítására.

A mintegy kétmilliós romániai magyarságot magukba foglaló keresztény egyházaink 1989 óta megszakítás nélkül vívják közös küzdelmüket, és történelmi hagyományaiknak megfelelően, valamint az ökumenia szellemében továbbra is hivatásuknak tekintik annak vállalását.

Ennek értelmében jogosnak és indokoltnak tartjuk, hogy a hazai és nemzetközi szinten valamennyi demokratikus utat felhasználjunk jogharcunk érvényesítésére és ugyanakkor felhívjuk az egyetértő és együttérző közvéleményt, hogy jogos törekvéseinket támogassa.

Meg vagyunk győződve afelől, hogy küzdelmünk és céljaink teljes mértékben beilleszkednek Románia demokratikus átalakításának folyamatába, hozzájárulnak a román jogállamiság kialakításához és elősegítik az állam és az egyházak viszonyának rendeződését, valamint a román-magyar történelmi megbékélést.

Bukarest, 1995.október 12.

Gyulafehérvári Római Katolikus Érsekség nevében: *dr. Jakubini György érsek.*

Szatmári Római Katolikus Püspökség nevében: *Reizer Pál püspök.*

Zsinatpresbiteri Evangélikus Egyház nevében: *Mózes Árpád püspök, dr. Podrádszky László főgondnok.*

Erdélyi Református Egyházkerület nevében: *dr. Csiha Kálmán püspök, dr. Mártha Ivor főgondnok.*

Királyhágómelléki Református Egyházkerület nevében: *Tőkés László püspök, Szilágyi András főgondnok.*

Unitárius Egyház nevében: *dr. Erdő János püspök, Jenei Dezső főgondnok.*

Nagyváradai Római Katolikus Püspökség nevében: *Tempfli József megyespüspök.*

Horváth István

Anyanyelvemben őrizlek téged.

*Anyám a hangod nem hallom többet.
Anyanyelvemben őrizlek téged
Szavaid szívem mélyén dörögnek.
Úgy zengik vissza a mindenséget,
ahogy azt tőled szóval tanultam.
Kis nép nyelvén, de Anyám, tiéden.
Anyám vagy, s én is fiad, ki voltam.
Ez nem szégyenem se büszkeségem.
Anyám vagy! Most már csak a szavakban!
S, hogy többé hangod, jaj, nem hallhatom,
drágább a szavad, mélyebben dobban.
Nincs a földön oly kincs, se hatalom,
mely megfojthatna fiad ajkán.
Dédunokád is őrzi "Vénnanyót".
Nem kell előtted pirulnunk, Anyám.
Megőrizzük, mit ajkad ránk hagyott.*

Erdélyi Unitárius Lelkészek Szövetsége

NYILATKOZAT

az unitárius lelkészek
III. egyetemes konferenciáján

BRASSÓ
1995. november 20-21

1. Az Erdélyi Unitárius Lelkészek Szövetsége a lelkészeket és egyházi társadalmat érintő kérdéseket vitatott meg.

2. Belső ügyeink mellett az egész magyar nemzeti közösséget érintő kérdések is megtárgyalást nyertek.

Az egybegyűltek kifejezték tiltakozásukat az RMDSZ tiszteletbeli elnökét, Tőkés László püspök urat ért méltatlan és ízléstelen támadásokkal szemben. Tesszük ezt teljes egyetértésben Markó Béla szövetségi elnök úr állásfoglalásával, melyet nyílt levélben fogalmazott meg.

3. Konferenciánk szolidarizál mindazon intézményekkel és személyekkel, amelyek és akik szót emelnek és hosszabb időn át tartó éhségstrájkot vállalnak, mint Kozma Szilárd, Katona Ádám és Kádár Attila:

- a törvény előtti teljes jogegyenlőségért
- az anyanyelvi oktatásért az óvodától az egyetemig
- az államosítás során elkobzott összes egyházi javak visszaszolgáltatásáért

4. Fenti kérdések alkotmányos megoldása érdekében létfontosságúnak tartjuk a vallásügyi és nemzetiségi törvény mielőbbi megalkotását és elfogadását.

5. Az egybegyűlt lelkészek elhatározták, hogy december 3-án, Advent első vasárnapján a hívekkel együtt személy szerint és közösségileg a fenti célokért rendkívüli úrvacsoraosztással egybekötött ima- és böjtnapot tartanak.

Helyi lehetőségek szerint egyházközségeink élhetnek a tiltakozás minden más békés eszközével is.

JUBILEUMI ÜNNEPSÉGEK A KOLOZSVÁRI PROTESTÁNS TEOLÓGIÁN

1995. október 19-21. napjain felemelő és rangos rendezvénysorozat színhelye volt a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet. A Református Teológiai Fakultás "kolozsvári korszakának" 100 éves fennállása szolgáltatta az alapot a jubileumi ünnepekre.

Az ünneepsorozat október 19-én 10 órakor kezdődött a Farkas utcai református templomban tartott megnyitó istentisztelettel, amelyen a szószéki szolgálatot dr. Csiha Kálmán, az Erdélyi Egyházkerület püspöke végezte. Ezután dr. Geréb Zsolt rektor megnyitó beszéde, d. Tőkés László a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspökének előadása, majd a Teológiát fenntartó egyházak püspökeinek és a testvérakadémiák képviselőinek köszöntő beszédei következtek. Egyházunk nevében dr. Erdő János püspök méltatta az esemény fontosságát, kihangsúlyozva az együttműködés időszzerű követelményeit.

Délután 4 órakor a Magyar utcai református templomban doktor és díszdoktor avatásra került sor.

Az Intézeti Tanács ünnepi ülés keretében doktorrá avatta: Fodor Ferenc református, Higyed István református, Kocsis Attila református lelkészeket, Czirják Árpád római katolikus kanonok-plébánost és ifj. Fekete Károly debreceni református teológiai tanárt. Post mortem doktori címet adományoztak Gellérd Imre unitárius, Árus Lajos református lelkészeknek és Horváth István református teológiai tanárnak.

Örömkre szolgált, hogy Gellérd Imre néhai unitárius lelkészünk tudományos munkássága végre - hosszú évtizedek után - nyilvános elismerésben részesült. A doktori laudációját Dr. Szabó Árpád dékán tartotta. Népviseletbe öltözött homoródszentmártoni ifjak köszöntötték a doktori diplomát átvevő néhai lelkészünk lányát, dr. Gellérd Juditot, valamint édesanyját és testvérét. Az ünnepélyen a homoródszentmártoni egyházközség híveinek egy csoportja is jelen volt, akiket Gál Jenő nyugalmazott esperes-lelkész, valamint Krizbai Béla gyakorló segédlelkész és felesége vezettek. A csoporthoz csatlakozott Báró József esperes-lelkész is.

Gellérd Imre laudációja

Gellérd Imre 1920. január 3-án született Székelybetlenfalván, Hargita megyében. Középiskolai tanulmányait Székelyudvarhelyen végezte, ahol 1939-ben kitűnő eredménnyel érettségi vizsgát tett. Ezt követően Kolozsváron beiratkozik az Unitárius Teológiai Akadémiára, amelynek

elvégezése után, 1944-ben jeles képesítéssel lelkési oklevelet szerez. Teológiai tanulmányaiival párhuzamosan az itteni Tudományegyetem bölcsészkarán folytat tanulmányokat francia-román nyelvből, lélektanból, filozófiából és pedagógiából.

Tanulmányai befejeztével elször Székelykeresztúron segédlelkész, majd az ottani Unitárius Gimnáziumban tanárként tevékenykedik, s közben 1946-ban tanári oklevelet szerez. 1947-től a siménfalvi unitárius egyházközség lelkésze lesz, ahol teljesen megújítja a valláserkölcsei életet. De időt szakít a tudományos munka folytatására is, s beiratkozik a magiszteri tanfolyamra, ahol az unitárius prédikáció-irodalom történetét tanulmányozza. 1956. november 6-án summa cum laude minősítéssel elnyeri a Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karának magiszteri fokozatát.

Kutatásait a gyakorlati teológia doktorjelöltjeként folytatta tovább 1959. november 5-ig, amikor letartóztaták és az akkori idők politikai koncepciók perében 7 évi börtönre ítélték. 1964-ben az általános közkegyelem következtében szabadult. Ekkor Homoródszentmártonba nyert lelkési kinevezést s folytatta lelkési szolgálatát az eddigi igényességgel, 1980. január 3-án, a 60. születésnapján bekövetkezett haláláig.

1947-ben kötött házasságot Kovács Judittal, házasságukból két gyermek született Judit és Andor.

Gellérd Imre doktori dolgozatát "Az unitárius egyház szószéki és szertartási szolgálata a XIX. században" címen készítette el. Ezt megelőzően magiszteri dolgozatában az unitárius prédikáció történetét dolgozta fel a XVI. századtól a XVIII. század végéig. Doktori dolgozata ezt a munkát folytatja, s a XIX. század unitárius szószéki és szertartási szolgálat gondos ismertetését adja kritikai feldolgozásban.

Dolgozatában alapos forrástanulmányok után közlítettette meg témáját. A fentmaradt prédikációs kötetek és kéziratok felkutatásával s elemzésével sikerült a század korszakainak homiletikai és liturgikai eszményeit és módszereit felmutatnia. Helyesen ismerte fel, hogy addig a jelennek nem adhat a gyakorlati teológia területén újat, amíg nem ismerte meg és tárta fel a múltat s annak tanulságait. Jól látja, hogy a gyakorlati teológia nemcsak vertikálisan tekint problémáira, szükséges a horizontális sík ismerete is.

A dolgozat három főrésze osztva tárgyalja témáját: 1. A felvilágosodás kora. 2. Negyvennyolc és az abszolutizmus kora. 3. A XIX. század második fele - a szabad kibontakozás kora.

A szerző módszere az, hogy minden egyes iránynak előbb a társadalomtörténeti feltételeit és kifejlődésének folyamatait igyekszik felmutatni. Ezt követi az illető lelkész,

munt prédikátor életrajza és munkái felsorolása. Az egyes munkákat jellemzi és igyekszik az egész munkásságnak összefoglaló elemzését nyújtani.

Gellérd Imre dolgozatának igen nagy érdeme az, hogy eddig fel nem dolgozott területről ad újat teológiai irodalmunk számára, s így hiánypótló jelentőségű. Alapos kutatásait a szabatos tudományosság jellemzi. Míg odaadással mélyült el az egyes korok, irányok és személyiségek megismerésében, olyan eredményeket nyújt, melyek nyereséget jelentenek nemcsak az unitárius teológia, hanem kétségtelenül a hazai protestantizmus számára is.

A doktoravató után az Intézeti Tanács díszdoktorokká avatta, tudományos munkásságuk és hűségük egyházzolgálatuk elismeréseként, a következő személyeket: Babos Sándor református lelkész, Alta Loma, Amerikai Egyesült Államok; dr. Abraham Van De Beek teológiai professzor, Leiden; dr. Bolyki János, teológiai professzor, Budapest; dr. Eberhard Busch, teológiai professzor, Göttingen; dr. Czine Mihály irodalomtörténész, Budapest; dr. Aako Haarbeck püspök, Lippe-i Tartományi Egyház, Detmold; dr. Harmati Béla, Magyarországi Evangélikus Egyház; dr. Hegedűs Lóránd, püspök, Dunamelléki Református Egyházkerület; dr. Arthur J. Long, teológiai Professzor, Manchester, Anglia; dr. Dieter Knall, püspök, Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház, Ausztria; Hebe Kohlbrugge asszony, Utrecht; dr. Werner Kramer, teológiai professzor, Zürich; dr. Spencer Lavan, teológiai professzor, Chicago; Amerikai Egyesült Államok; Peter Schellenberg, lelkész, Martin-Luther-Bund, Erlangen; dr. Eduard Schweizer, teológiai professzor, Zürich; Szebik Imre, püspök, Magyarországi Evangélikus Egyház és dr. Tóth Kálmán, teológiai professzor, Budapest.

Nagy meglepéssel és örömmel láttuk a díszdoktorok között dr. Arthur J. Long angliai, és dr. Spencer Lavan észak-amerikai unitárius professzorokat. Dr. Arthur J. Long laudációját dr. Rezi Elek, dr. Spencer Lavan laudációját dr. Szabó Árpád dékán tartotta. Mindketten kiváló tudományos munkásságot mutattak fel az évek során és egyben egyházunk buzgó és önzetlen támogatói.

Dr. Arthur J. Long laudációja

Arthur J. Long az angol unitárius rendszeres teológia és egyháztörténelem kiemelkedő képviselője közel egy fél évszázadon keresztül. Mint lelkész, tanár, teológus hirdetője és ihletője volt a jézusi értékrenden alapuló vallásosságnak.

Arthur J. Long, 1920 március 10-én született a Leicestershire-i Loughborough-ban. Édesapja: Walter Millin Long, unitárius lelkész édesanyja: Amy Charlotte Rosina volt.

Valószínű, hogy a lelkész édesapja, de általában a család vallásos szelleme adta az indítást arra, hogy a bölcsélet és teológia felé orientálódjon.

Elemi és középfokú iskolái elvégzése után a következő egyetemeken végezte tanulmányait: Exeter College Oxford (1938-1941), Manchester College Oxford (1941-1944), New College Edinburgh (1944-1945). 1945-ben ismét az Oxford-i Manchester College-ban találjuk, ahol tovább mélyíti teológiai ismereteit és elkötelezi magát a teológiai tudományosság szolgálatára. Már egyetemi éveitől különböző tudományos fokozatokat szerez a bölcsészeti és a teológia körében.

Lelkészi szolgálatát 1945. májusában kezdi meg. Ennek a hosszú évtizedekre terjedő szolgálatnak fontosabb állomásai: 1945-1952 között a London-i Blackfriars Mission és a Stampord utcai-, 1952-1975 között a Bolton-i Unity, 1963-1975 között a Horwich-i unitárius egyházközségek lelkészeként szolgált. Lelkészi szolgálata csak névlegesen szűnt meg nyugalomba vonulásával, mert azóta is (1988) a szükségeknek megfelelően mindmáig szívesen vállal szolgálatot és mindennél szeretettel fogadják.

Lelkészi tevékenysége alatt kezdi meg tanári, nevelői munkáját is, a Manchester-i Unitárius Teológiai Főiskolán, 1959-ben. 1974-ben a Főiskola principálisává (dékán) választják, és ezt a tisztséget nyugalombavonulásáig tölti be közmegegyezésre. Közben a Manchester-i Egyetem meghívására (1975) a "Jelenkor teológiája" témakörben tartott (és tart) előadásokat a hallgatóknak.

A lelkésznevelést szívügyének tekintette. Szoros személyi kapcsolatokat épített és épít ki hallgatóival az Intézetben, azoknak későbbi lelkészi működésük idején is.

Az Angol Unitárius Egyház önzetlen áldozatkész munkássága elismeréseként, az Egyházi Főtanács elnökének választja meg (1983-1984).

Figyelemreméltó az ő szerkesztői tevékenysége is. Társszerkesztője az Angol Unitárius Egyház Hit és Szabadság című teológiai folyóiratának, állandó rovata van a Tudósító című egyházi havilapban. 1991-ben ő alapította és indította útjára az "Unitárius Keresztény Hírnök" című havilapot, amelynek azóta is a főszerkesztője.

Eredményes teológiai tudományos munkásságának bizonyosságai kiadott könyvei, valamint azok a tanulmányok, értekezések, amelyek különböző teológiai és szakfolyóiratokban jelentek meg Európában és az Amerikai Egyesült Államokban.

Arthur J. Long teológiájának jellegzetes vonása az Isten és emberszeretet tudatos megélésének a szorgalmazása, a hit és az értelem konstruktív összekapcsolása a vallás világában. A keresztény értékrend és életszemlélet elkötelezett szószólója a szekularizálódó Angliában.

Egész teológiai munkásságát az egyszerűség, a világosság, az értelmesség, a bizakodás és a melegség jellemzi. Ezek a sajátosságok egyfelől mély, személyes hitéből áradnak, amelyet őszinte alázatosságban és egyszerű méltóságban juttatott mindig kifejezésre. Másfelől intellektuális képességeiből és a mások (a felebarát) iránti önzetlen segítőkészségéből fakadnak.

Az Unitárius Egyháznak lelkes, buzgó és önzetlen támogatója. Akadémistáink egész sora táplálkozott szellemi nagyságának tárházából.

Arthur J. Longot hosszú, eredményekben gazdag lelkesi és tanári működése, elismert teológiai munkássága és áldozatkész emberszolgálatát méltóvá teszik arra, hogy Intézetünk a díszdoktori címet adományozza neki.

Dr. Spencer Lavan laudációja

Dr. Spencer Lavan egyetemi tanulmányai alatt megszerezte a szükséges tudományos fokozatokat, amelyek biztosították számára a tudomány magasabb szintű művelését. Így a Tufts Egyetemen BA-t, a Harvard Teológiai Fakultáson a BD-t, a McGill Egyetemen MA-t és végül 1970-ben a doktori fokozatot összehasonlító vallástudományból. Időközben mint lelkész tevékenykedett a Charleston-i (Dél-Karolina), majd a Montreal-i (Kanada) unitárius egyházközösségekben, ez utóbbi helyen egyetemi lelkészként is szolgált.

1967-ben kezdte meg akadémiai tevékenységét, mint a Northeastern Egyetem asszisztense. Innen a Tufts Egyetemre (Medford, MA), ment ahol az iszlám és az ázsiai vallások professzoraként dolgozott több mint tíz éven át. Következő állomása a Biddefordi (Maine) New England College egyeteme volt, ahol az orvostudományi irodalom és viselkedés-orvostani tanszéknek vezető professzora. Ez az időszak a nyolcvanas évek, amelyek végén, 1988-ban a Meadville/Lombard Teológiai Főiskola dékánnak választja és meghívja az összehasonlító és alkalmazott vallástudomány professzorának, ahol jelenleg is dolgozik, most már a főiskola elnökeként.

1961-ben kötött házasságot Susan Anthony Kohlberggel, házasságukat Isten négy gyermekkel áldotta meg: Jonathan, Daniel, Timothy és Joanna.

Dr. Spencer Lavan az összehasonlító vallástudomány új módszereinek alkalmazásával tanulmányozza a keleti vallásokat, mindenekelőtt az iszlámot és a buddhizmust. Nem a különbségekre figyel, hanem a párbeszéd lehetőségét keresi, amely a megértéshez vezet. Nemcsak az egyetemi katedrán, de számos kiadványban és tanulmányban ismertette eredményeit. Ilyenek: Az Almadiyah mozgalom: történet és jövőkép, A Brahmo Samaj és az Almadiyah mozgalom, Unitáriusok és India: találkozás és vá-

lasz, Vallásközi mozgalmak Indiában, Vallásközi Párbeszéd és a buddhista spiritualitás, Az Iszlám és az emberi sors, Az Iszlám fundamentalizmus megértése stb.

Széleskörű publicisztikai tevékenysége átöleli ugyanakkor azokat a kérdéseket amelyek e kor amerikai unitarizmusát foglalkoztatják, és általában a közérdeklődés homlokterében állnak. Itt megemlítem a következő tanulmányait: Világosság, spiritualitás és gyógyítás, Unitárius Univerzalista válasz az AIDS-nek, Vallás, teológia, egészség, Próféta vagy misztikus: beszélhet-e bármelyikük egy vallásilag pluralista világnak.

Legalább ilyen fontos iskolaszervezői és -fejlesztői tevékenysége. Ennek már korábban a Tufts Egyetemen is tanújelét adta, ahol a bölcséleti katedra dékánja volt. 1988-tól, amióta a Medville/Lombard Főiskola élén áll, nemcsak az intézmény anyagi alapjai szilárdultak meg, hanem az akadémiai oktatás és lelkésznevelés is átfogóbb lett, új diszciplínák bevezetése által. Megerősödtek a kapcsolatok a Chicagói Egyetem Teológiai Fakultásával, amelynek társult intézete is egyben. A Chicagói Egyetem hatókörében létesült református, lutheránus és római katolikus teológiákkal kiépített együttműködés és gyakorlati ökumené szép példája.

Ugyanakkor lelkes híve a teológiáink közötti együttműködésnek amelynek története a múlt századba nyúlik vissza. Nemcsak a múltban nyílt lehetőség arra, hogy végzett hallgatóink továbbképezhették magukat az ottani főiskolán, de személyében biztosítékot látunk arra, hogy e szép hagyomány folytatódni fog. Amikor tehát intézetünk elismeri őt a tiszteletbeli doktori cím adományozásával, nemcsak a professzor tudományos eredményeit, a kiváló iskolaszervezőt tiszteljük meg, hanem egyházunk és teológiánk igaz barátját is.

Október 20-án de. a tudományos ülészak következett, amelyen a díszdoktorok tartottak előadásokat és üdvözlő beszédeket. Du. és másnap de. Intézetünk Református Teológiai Fakultásának professzorai mutatták be tudományos dolgozataikat.

Október 21-én de. dr. Arthur J. Long és dr. Spencer Lavan unitárius professzorok találkoztak az unitárius teológiai hallgatókkal és előadásokat tartottak. Ugyanezen a napon este dr. Erdő János püspök meghívására közös vacsorára és bensőséges hangulatú megbeszélésre került sor.

A jubileumi ünnepségek kétségtelenül hozzájárultak a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet hírnevének emeléséhez, és a kapcsolatok erősítéséhez a külföldi akadémistákkal és egyházakkal.

Dr. REZI ELEK, teológiai tanár

DÁVID FERENCRE EMLÉKEZÜNK

Egyházalapítónkra, Dávid Ferencre emlékezünk, aki a hagyomány szerint 1579. november 15-én halt mártírhalált Déva várába zárva. Rá emlékezve magunk elé is tükröt kell tartanunk, a bennünk megvalósuló folyamatosság mikéntiségét is meg kell válaszolnunk.

Egyházunkat, unitárius vallásunkat még ma is sok vád éri, hogy az túlzottan racionális, kevés benne a transzcendencia, inkább erkölcsi vallás, hiányzik belőle a vallásos misztika, amely nélkül - állítják - nem vallás a vallás. Mindezeket egy jobb öltöztetésben mi magunk is gyakran dicsekedve megfogalmazzuk.

Mivel a vádak nem teljesen alaptalanok, szükséges megnéznünk, hogy azok visszavezethetők-e egyházalapító püspökünkre, vagy egy bizonyos "kiürülés" az idők folyamán állt elő.

Dávid Ferenc emlékét a történelmi idők kényszere igyekezett elhomályosítani, de a múlt század utolsó negyedében az életművével kapcsolatos kutatás óriási intenzitásúvá vált. A történelem megkopott lepléből kifejtett arc azonban nagyon eltérő volt aszerint, hogy a felekezeti elfogultság vagy a rajongó szeretet volt-e a mozgató erő. Vizsgálták őt már a filozófiával, folytatták a természettudományok különböző fajaival, társadalomtudományokkal, lélektannal, s az eredmény valahogy mindig a kor saját képére való teremtés lett. Így lett belőle a humanizmus tudósa, a keresésben célját találó nyughatatlan lélek, a felvilágosodás békeharcosa, forradalmár és mártírhalált halt hős, aki pedig Fëja Géza szerint először fogalmazta meg nálunk, a maga teljes tisztaságában, a "lelki ember" mivoltát.

De a mi mulasztásunk talán még nagyobb. Egyetlen megfelelő szobor sem őrzi emlékét itt Erdélyben, neve még a magyarság körében is sok helyen ismeretlenül cseng, s még nem született meg a könyv, amely végre tisztázná őt és újra felfedezné a mai unitarizmus számára. A lexikonok és a nagy történelmi művek mindössze néhány felületes mondat erejéig méltatják, s a dévai várban elhelyezett emlékoszlop, az egyetlen, időről-időre azonban az is a barbarizmus áldozatául esik, az utóbbi időben egyre gyakrabban.

Dávid Ferenc emléke a 16. századba nyúlik vissza.

A 16. század szellemi energiája több irányba árad szét. A cél közös: új értéket adni az emberi életnek. E kor a Biblia újrafelfedezésének kora

is. A Biblia most új távlatokat, új élmény lehetőségét ígéri, de Dávid Ferencnek korán látnia kellett, hogy annak betűszerinti értelmezése hogyan veszített célt. Hivatástudata ekkor már óriási, érzi, hogy neki kell megtennie, ami másnak nem sikerült, bár egyelőre nem tudja hogyan. Az irány azonban már ismert előtte: a tiszta jézusi kereszténységhez eljutni.

Külföldi tanulmányútjáról hazatérve katolikus plébános, majd csatlakozik a reformációhoz. Először lutheránus lelkész, majd hamarosan püspök, de lemond e tisztségéről mivel úgy találta, hogy a büntől való szabadulás lehetőségének nemcsak az egyedül üdvözítő hit az útja. Dávid Ferenc Jézus tanításának szellemében mondja, hogy "A hit olyan legyen, hogy a szeretet által cselekedjék. Aki nem szeret, nem hisz... A hit csak szemlélet, a szeretet tevés. A hit csak Istent illeti, a szeretet Istent és embertársakat."

Később a svájci reformáció híveként a református egyház lelkésze, majd püspöke lesz. Szenvedélyesen hitvitázik, de közben hiányérzettel küszködik. Az isteni kiválasztás tanát bizonyultnak és körülményesnek ítéli. Nem lehet jó - mondja -, mert bizonytalanságban tartja az embert. Az Istenhez vezető útnak tisztának és egyszerűnek kell lennie, melyen az ember bizalommal haladhat.

Miután második püspökségéről is önkéntesen mond le, nyilvánvaló, hogy valami egészen mást keres, mint világi érvényesülést és hatalmat. Ezt igazolja az is, hogy János Zsigmond udvari lelkészeként és jobbkezeként egyetlen olyan esetről sem tudunk, amikor hatalmi helyzetével visszaélt volna. Ez lett volna a természetes? Ez egyetlen korban sem természetes, és különösen nem a 16. században, amikor Európa testét körös-körül vallásháborúk szaggatják.

Dávid Ferenc álláspontja az, hogy "A hadakozó szerszámokban és fegyverekben mutatkozik meg a különbség, mert a király istápjja a szablya... de a Messiásnak fegyverei nem testiek."

Ez az a pont, amikor a kitaposott út helyett a másfél évezrede járatlan út fele indul. És ekkor történik valami, ami minden nagy vallási tanító hitelességét jelenti. És ez minden vallás lényege és célja: az egyén belső átalakulásának, megújulásának történése. Nagy vallásos élmények nem ott keletkeznek, ahol új tanok, új kultikus

cselekmények születnek, hanem amikor az egyén az Örökkévaló által megérintett lesz, s a korábbi zűrzavart új harmónia oldja fel.

"És megismeritek az igazságot, és az igazság szabadokká tesz titeket." Nem túlozunk, ha azt állítjuk, hogy Dávid Ferenc innen a megtalált szabadság apostola. Erről beszélnek könyvei, egy olyan élményről, amely minden fölé emeli az embert, amely után már semmi új nem tud jönni. Erről beszél a hagyomány, amely szerint a "kerekkőről" elmondott beszéde után Kolozsvár lakossága unitárius hitre tért át. És erről beszél unitárius püspökké választása.

Az igazságot megtalált és belső szabadságot nyert Dávid Ferenc még itt sem állt meg, ahogyan azt egy humanista tudós tette volna: "Akit Isten lelke megvilágosított, nem szabad hallgatniuk, sem az igazságot el nem rejthetik." Befolyását a fejedelemnél most már használhatná arra, hogy erőszakosan terjessze tanait, de ő azt mondja, hogy nincs nagyobb oktalanság, mint kényszeríteni a lelkiismeretet, mert abban csak Isten szólalhat meg. Az igazsághoz vezető úton mindenkinek magának kell végigküzdenie magát. Nincsenek dogmákba való kapaszkodások, nincs teológizáló öngazolás, nincs kibúvó: "Szükség megismernünk a szeretet útját - mondja. Szükség meghalni a bűnnek és élni az igazságnak...".

És az igazságot megtalált megteszi a legtöbbet, amit az utána következő igazságkeresőkért tehet. Azoknak, akik a belső szabadságot még nem érték el, a legtöbbet adja: a külső szabadságot. Nem tanainak üdvözítő voltát hirdeti, hanem a lelkiismereti választást hangsúlyozza. Sugalmazására az országgyűlés kimondja a teljes lelkiismereti és vallási szabadságot a világon elsőként itt Erdélyben.

Cecidit Babilon! Ledólt Babilon! - kiált föl újjongva. Ledóltek a másfél évezredes lelki fogság falai.

Művét úgy írja alá, hogy "a megfeszített Jézus Krisztus szolgája", - ő, aki a Mester hangját tette újra hallhatóvá, s amikor tanai visszavonásáért cserébe a "humanista" Blandrata kegyelmet ígér neki, a már szabadságban élő csak ennyit felel: "Eredj, eredj, végezd be, amit elkezdte!"

A történet első része a perrel és halálával véget ér, de folytatódik bennünk-velünk. Büszkék le-

hetünk, hogy az általa alapított egyház tagjai vagyunk.

Bennem is megfogalmazódott a vád, amikor teológiára jöttem, hogy vallásunk eltolódott a ráció és az erkölcsiség irányába. Dávid Ferenc munkáihoz azzal a reménnyel közeledtem, hogy azokban felfedezem az idők folyamán elveszett "misztikát". Előítéletes közeledésem csalódással ért véget...

Most innen visszanézve, teológiai éveim legnagyobb élményének tartom a Dávid Ferenc életműve és a jézusi evangélium közti azonosság felfedezését. A kettő egymást kölcsönösen hozta közel hozzám.

Életútja nem más, mint a jézusi "kelj fel és járj!" parancsra adott válasz. A bénaság, a görbeség levetése és a teremtett egyszerűségben való kiegyenesedés.

Élete "ballada, ballada idő mértékű út Isten arca felé" (Féja Géza).

Bizonyágtétel arról, hogy minden ember előtt nyitott az út Isten megtalálásához. És itt a hangsúly a minden emberen van. Élete igazolta, hogy nem a tehetség a fontos, hanem a hűség, nem a tanítvánnyá szegődés, hanem a tanítványi út végigjárása, nem az előnyös indulás, hanem a folyamatos haladás. Serveto 21 évesen megfogalmazza tanítását. Kálvin huszas éveiben írja meg az Institúciót, de Dávid Ferenc csak élete derekán érkezik el oda, ahova egész életébe vágyakozott. Ebben az életben nincs szükség csodára. Ő a kiküzdött hit apostola, a jézusi utat vállaló modern ember előképe.

Ezt az embert ítélték el eretnekként és teszi meg őt az utókor a humanizmus, racionalizmus és egyéb izmusok képviselőjének? És az általa alapított egyházat vádolják az istenélmény visszautasításával? Ha igaz valami a vádakból, azért mi is felelősek vagyunk. Úgy viselkedünk, mint akik már szabadságban élnek, de az igazsághoz vezető küzdelmes utat még nem vállaltuk. Még görbeségeket, bénaságokat cipelünk, nem merünk kiegyenesedni és egyéni vonásainkat még mindig rejtegetjük.

Ha azt mondom, vissza Dávid Ferenchez, tulajdonképpen előre mutatok, mert azt mondom: mi újra szabadon és bizalommal kívánjuk tekintetünket az égre emelni.

CZIRE SZABOLCS, V. éves teol. hallg.

LÁMPÁS

Mottó:

"Így szólt a Mester tanítványához, aki állandóan nála kereste a választ:

– Minden kérdéssre magadban van a válasz - csak tudnod kellene, hogyan keresd.

Egy másik alkalommal meg ezt mondta:

– A lélek birodalmában nem gyalogolhatsz más lámpásának a fényében. Te az enyémet akarod kölcsönkérni. Inkább megtanítalak arra, hogyan készíts lámpát magadnak."

Minden év novemberében arra az emberre emlékezünk, aki megtanított minket arra, hogyan készítsünk magunknak lámpát a lélek birodalmában. Arra az emberre emlékezünk, aki elindított minket a vallásos ember önállóságának útján Isten felé, a legnagyobb értéket biztosítva számunkra: a hívő ember szabadságát.

1995. november 12. Szentivánlaborfalva.

Közelít az évforduló. A felgyorsult élettempó, a rohanó idő, a változó valóság nap mint nap újabb választások elé állít minket. Bármerre forduljunk pártok, reklámok, jelszavak áradata zúdul ránk. Minden oldalról lámpásokat csillantanak felénk és választásunk függvényében haladunk (haladhatunk) mások lámpásának fényénél. Kereshetjük a boldogulást, az anyagi biztonság útjait, de a lélek birodalmában sötétben bolyongunk. Mert ott csak saját lámpánk fényénél járhatunk.

1995. november 12-én Szentivánlaborfalván Dávid Ferencre emlékeztünk.

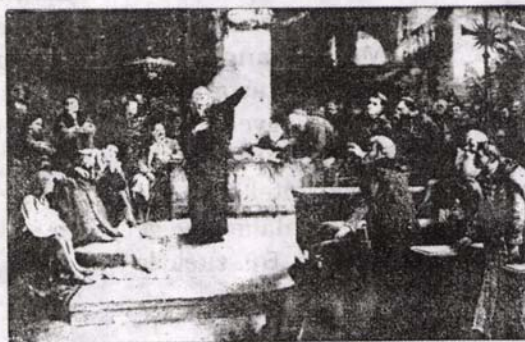
Kis gyülekezetekben az ünnep mindig bensőségesebb, melegebb. Ezt tapasztaltam, ezt tapasztaltuk a szentivánlaborfalvi unitárius templomban is, amikor egyházalapítónkra emlékeztünk. Annál is inkább, hogy egy vegyes felekezetű faluban ez az az ünnep, mely sajátosan a miénk. Nem a "mellveregető unitarizmus" ünnepe ez, hanem hitünk tudatos vállalásának ünnepe. Nem azért emlékezünk egyházalapítónkra, hogy kölcsönkérjük lámpását, hanem azért, hogy felfedezzük magunkban a lámpást és lássunk a fényénél.

Ebben segít minket előjáróink példája, s ennek felismerése az igazi ünnep. Dávid Ferencre való emlékezésünket Bogáti Fazekas Miklós zsoltárai, Farkas Réka, Miklós Zsófia, Márkos Ervin és Bódi Attila szavatai tették emlékezetessé.

A hit Isten ajándéka, de hogy ez a hit élő, életünket meghatározó legyen, az a mi hozzáállásunktól függ. A jézusi, a Dávid Ferenc-i tanítványság elsősorban önmegvalósítás és csak utána szolgálat. Aki nem találja önmagában a fényt, hogyan világítson másnak? De ha megtalálta - és minden emlékezés ezt a tudatosodási folyamatot segíti elő - másokat is megtaníthat lámpást készíteni, hogy beteljesedjenek Jézus szavai:

"Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jócselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat."

PAP MÁRIA, szentivánlaborfalvi gy.s. lelkes

Mária Kereszt Állás, Teremtés emlékeztető

AZ IGAZSÁG VÉDELMEBEN

Szeptember hónapban Románia erdélyi városaiban tiltakozó gyűlések tartására került sor a diszkriminatív és a kisebbségek anyanyelvi oktatását korlátozó, az egyházi iskolák működését nem szavatoló új Tanügyi Törvény ellen.

Kolozsváron a szélsőségesen jobboldali nacionalista-sovíniszta, magyarellenességéről immár világhírűvé vált polgármester minden fenyegetése és megfélemlítő szándéka ellenére szeptember 8-án, a főtéri Szent Mihály templom zsúfolásig megtelt tiltakozó szándékú emberekkel.

A du. 5 órakor kezdődő ökumenikus istentiszteleti szolgálat keretében a római katolikus egyház nevében Czirják Árpád kanonok, az erdélyi református egyházkerület nevében dr. Csiba Kálmán püspök, az unitárius egyház képviselőjében András György előadótanácsos, a zsinatprezsbiteri magyar evangélikus egyház részéről Kovács Erzsébet tanácsos-lelkész, a magyar baptista egyház képviselőjében Borzási István lelkész tartottak beszédet. Világi részről Szűcs Judit a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége Kolozs megyei elnöke, Káli Zoltán a Magyar Diákszövetség elnöke, dr. Bodor András egyetemi tanár és Molnos Lajos az RMDSZ megyei szervezetének elnöke fejezték ki tiltakozásukat.

Ezután az egyházak képviselői Isten áldását kérték arra a tíz ifjú egyetemi hallgatóra, akik saját kezdeményezésre kerékpárral indultak tiltakozásra az Európa Tanács elé, Kolozsvárról Strassbourgba, hogy útjuk során minél szélesebb körben tudassák a nemzetközi közvéleményt a romániai új Tanügyi Törvény kisebbségellenes jellegéről.

Adrás György előadótanácsos beszéde

Kedves Testvéreim!

Az Unitárius Egyház képviselőjében állok meg ezen a szent helyen, Kolozsvár főterének szívében, amelyhez erdélyi magyarságunk egész történelme hozzákapszódik, hiszen a főter és a belváros minden épületébe s az épületek minden kövébe ittlétünk és történelmünk emlékei és eseményei épültek be és elevenedtek meg, föld felett és föld alatt egyaránt.

Az a történelmi egyházat képviselem, amely a reformáció természetes következményeképpen itt született Erdély földjén, amely létszámát tekintve nem sorolható a nagy egyházak közé, de amely több, mint négy és egynegyed százados történelme folyamán, következetes Isten és emberszolgálatával, egyházi kereteken túlnövő személyiségeinek munkásságával jelentős mértékben hozzájárult sajátos erdélyiségünk, de egész magyarságunk kultúrájának, szellemiségének kialakulásához és gazdagításához.

Minden nép és minden egyház elindul valamiféle bibliai-egyiptomi helyzetből, állapotból, tengereken vagy éppen pusztaságokon keresztül, megpróbáló erőfeszítések vagy élet-halál harcok között "sioni élmények és nébó-hegyi álmok"-kal kevert hangulatban, egy jobbnak megálmodott jövő reményében. A mi népünk is és benne történelmi egyházaink immár egyező és száz évhez közeledő európai történelme is egy állandó küzdelemmel és nagyon gyakran emberfeletti megpróbáltatásokkal telített vándorlás képe. És ha időnként néhanéha eljutottunk egy-egy csendesebb magaslatra, az azért vált lehetővé, mert zászlóvivőink - hogy bibliai hasonlattal éljek - a "Mózesek és Áronok", a világi és vallási erők képviselői összefogtak és egymást kiegészítve jártak elől. Áldottak voltak

azok a történelmi idők, amikor az előttünk járók tűzoszlopként haladtak az élen, mutatva a célt, a jövőndő járható utait.

És mennyi szenvedés jutott osztályrészül nekünk, Európa szívében egyedül. Történelmünk, vándorlásunk, majd sorozatos szétszórattatásunk állandó és megfeszített küzdelmet jelentett megmaradásunkért. "Ahová a magunk erejéből ezer esztendő munkájával megkapaszkodtunk és minden lépcsőfokot a magunk izmaival és eszével láttunk... onnan dobtak le bennünket" - írja Kós Károly 1921-ben, mint kiáltó szó, "de talpra kell állanunk". És nekünk az összefogás erejével és a gondviselő Isten segéd-mével sikerült is mindig talpra állanunk.

Ma újra "csillagatlan éjszakák" sötétednek erdélyi magyarságunk ege felett. Közlebről: magyar anyanyelvű és egyházi oktatásunk léte és jövője veszélyben van. Mind az Alkotmánnyal, mind a Románia által aláírt és ratifikált nemzetközi dokumentumokkal ellentétben álló, kisebbség- de főleg magyarságellenes Tanügyi Törvény nemcsak tiltakozásra, de fokozatos és következetes jogi küzdelemre és bátor kiállásra kényszeríti magyarságunkat és benne egyházainkat is. Ennek szellemében valamennyi hazai történelmi testvéregyházzal és a magyar demokrata érdekképviseleti szervezetekkel együttműködve szeptember 17-re, vasárnapra, TEMPLOM- ÉS ISKOLANAPI ISTENTISZTELETEK tartására hívtuk fel egyházközösségeinket, kiveinket és lelkészeinket. Tanulóink - gyermekeink és unokáink - közös érdeke és jövője azt kívánja, hogy határozott módon juttassuk kifejezésre egyházaink állásfoglalását az anyanyelvi és egyházi oktatás védelméért.

Meggyőződésünk, hogy az egyház napjainkban nem lehet csupán egy önmagát körülzáró vallásos csoportosulás. Az egyház elsősorban az Istenország ügyének és az embernek a szolgálataért és nem önmagáért van. Éppen ezért az egyháznak, mivel felelősségünk napjainkban megnövekedett, függetlenül teológiai álláspontjunktól, cselekvő és felelős módon benne kell élniük abban a világban és abban a társadalomban, amelyben hívei is élnek, akiknek szolgálatára elkötelezték magukat. Ezt a felelősséget ma erdélyi egyházaink is megértették, és ezért részt kívánnak és vállalnak azoknak a problémáknak a megoldásában, amelyek híveink problémái és amelyek sértik az ember méltóságát, korlátozzák szabadságát, veszélyeztetik kultúráját, identitását, jogát az anyanyelven való tanuláshoz és ezen keresztül jövőjét és megmaradását.

A "kiáltó szó" elhangzott a július 27-i debreceni és a szeptember 2-i székelyudvarhelyi fórumokon is. Kiáltó szavunkat hallatjuk ma is ezen a helyen a kolozsvári Szent Mihály templomi közös istentiszteletünkön is. Tiltakozásunkat fejezzük ki az új romániai Tanügyi Törvény diszkriminatív, anyanyelvi és egyházi oktatásellenessége miatt.

Itt állunk most mindnyájan, nemzetiségi létünk határkövénel. Nézzünk előre, mérjük fel teendőinket. Érezzük meg, hogy "életünk Hóreb hegyén minket is elhívott az Isten", s határozzuk el, hogy mindannyian közösen egy akarattal a széthúzás turáni átka nélkül, keresői és harcosai leszünk az igazságnak. Hogy magunk is utat mutató tűzoszlopok leszünk, hogy sem jóban, sem rosszban, sem alkalmas, sem alkalmatlan időben le nem mondunk arról, hogy közös ügyeinket s az igazságot szolgáljuk. Hogy imádkozni és dolgozni, küzdeni, és ha kell, harcolni fogunk azért, hogy megmaradjunk és a minket követőknek, az utánunk jövőknek, gyermekeinknek, unokáinknak jövőt biztosítsunk.

A gondviselő Isten áldását kérem minden igaz és nemes törekvésünkre, anyanyelvünk és iskoláink megmaradásáért folytatott közös küzdelemre, népünkre és egyházainkra.

Templomavatás Baróton

"A baróti gyülekezet jót cselekedett, amikor templomot épített" nyilatkozta főtitelendő dr. Erdő János unitárius püspök a "Háromszék" napilap újságírójának 1995. szeptember 10-én a templomavató ünnepség végén.

Nagy fontosságú eseménynek voltak átélői a baróti és környékbeli unitáriusok, a külföldi unitáriusok képviselői és mindazok a más felekezetű meghívottak, valamint hivatalos személyek, akik jelen voltak a templomavató ünnepségen.

Történelmi jelentőségű mozzanant volt egyházunk életében a templom felavatása, ami egy életképes – viszonylag fiatal – gyülekezet évtizedes álma volt. Ez az álom, amit az unitárius egyházunk is szívügyének tekintett, végre valóra vált. A baróti egyházközségnek végre van saját temploma, de egyben gazdagodott népünk is "egy erős várral", amely Isten dicsőségét hirdeti ezután. Ezt ahajlékot veheti igénybe bármikor a szórványokban élők közel 200 unitárius lélek is, itt tarthatunk olyan összejöveteleket, amelyek Isten- és emberszolgálat jegyében teljessé válnak; ebben a templomban fogadhatnak egymásnak ökökhűségeit jegyeseink, kérhetjük Isten áldását megkeresztelt gyermekeink életére; itt nyerhetnek vizsgálatás szeretteiket gyászolók.

Építési tervünk visszanyúlik az 1986-os évre, amikor a gyülekezet elhatározta egy imaház felépítését, ami abban az időben, amikor templomokat romboltak, szinte elképzelhetetlennek tűnt. A hívek megkezdik az anyagi alap megteremtését, a vezetőség mindent megtesz a Kovács Kázmér által készített imaházterv jóváhagyása érdekében.

1989 tavaszán megkapjuk a megyei hatóság szükséges jóváhagyását, és megkezdjük az anyag beszerzését.

Ezután következik a decemberi változás, ami számunkra valóban forradalmi mondható, hiszen tervünket megváltoztatjuk, és 1990 tavaszán megszületik az új - ez alkalommal - templomunk terve.

Az események ezután gyorsan peregnék: ősszel már kiássuk az alapokat, és a következő év tavaszán megkezdődik az építés. Ezzel párhuzamosan minden bel- és külföldi ismerőshöz fordulunk anyagi támogatásért, ami lassan, de biztosítja a munkálatok haladását. A hívek

minden tőlük telhetőt megtesznek ahhoz, hogy az építés haladjon, áldozatkészségből és önkéntes munkavállalásból jelesre vizsgáznak, külföldi barátaink és hittestvéreink fokozott érdeklődéssel fordulnak felénk és támogatnak.

Szüntelen munkavállalás, áldozathozatal, odafigyelés, biztatás, reménységkeltés, és, nem utolsósorban a külföldi kapcsolatok hiánytalan és jó irányú tájékoztatása által, végre 1995 nyarán elkészült a templom, megtörténik annak bekerítése, parkosítása, és elérkezik a pillanat, amikor azt felavathatjuk.

Az avató ünnepség az esős, hűvös idő ellenére nagy sikerrel folyt le, mindenki meglepedésére. Ezt nyilatkozták a résztvevők, a sajtó és tv munkatársai, ezt igazolják a már hozzánk

érkezett külföldi visszajelzések is.

Ama nevezetes szeptemberi vasárnapon du. 3 órakor kezdődött az avató istentisztelet. Az új templom zsúfolásig megtelt - mintegy 300 lélekkel - a többi - kevésbé szerencsés 500 résztvevő a templom előtti térségen felállított sátor alatt hallgathatta hangszórókon keresztül az istentiszteletet.

Az ünnepi istentiszteleten az ünnepi szolgálatot dr. Erdő János püspök végezte a Zsolt 100,1-5 versei alapján. Hálaadó istentiszteletnek nevezte avató ünnepségünket és kérte Isten áldását az új templomra és a baróti gyülekezetre.

Ezt követte Máthé Sándor esperes úrvacsorára előkészítő beszéde a Luk 22,17 alapján. Beszédében ő is kiemelte az új templom fontosságát, és felszólította a résztvevőket, hogy úrvacsora vételük legyen elkötelező jelképe a további egyházépítésnek.

Az úrvacsora kiosztása előtt Austin Fitzpatrick angliai unitárius lelkész átadta az Oxfordi Manchester College adományát: ezüst úrvacsorai kelyhet, tányért és kancsót.

Az úrvacsorát a Főtitelendő Püspök úr, az esperes úr és a felkért lelkészek szolgáltatták ki a híveknek. Rendhagyó úrvacsoraszertés volt, ugyanis a hívek ez alkalommal vegyesen, férfiak és nők, idősek és fiatalok járultak az úrasztala köré, a helybeli református és ortodox lelkészt hívei is követték.

Ezután Kiss Alpár lelkész köszöntötte a résztvevőket, és ismertette az egyházközség rövid történetét, kü-

lön hangsúlyt fektetve a templomépítésre. Egyben köszönetet mondott mindazon bel- és külföldi támogatóinknak, akik lehetővé tették a templom felépítését.

A történeti ismertető után következtek a külföldi egyházak, szervezetek és résztvevők üdvözlétei a következő sorrendben: dr. Murvay Sámuel főgondnok (Magyarország), David E. Bumbaugh és felesége, lelkészek (Summit New Jersey), a testvéregyházközség részéről, Ruth Vogler és Ruth Saw (Egyesült Államok), Austin Fitzpatrick (Angliai Unitárius Egyház és Leeds városának képviselője, valamint az "Erdélyi Unitáriusokért" Alapítvány elnöke). Sorra került külföldi táviratok/levelek felolvasása: Gyarmathy György (Svájc), a HEKS elnöke, valamint az Amerikai Unitárius Univerzalista Egyház üdvözléte.

A beszédek magyarra angolra és fordítva ismertettük, mivel ez alkalommal számos külföldi résztvevő volt jelen az Egyesült Államokból, Angliából, Írországból, Hollandiából és természetesen Magyarországról.

Ünnepi műsor emelte az ünnepség színvonalát, melynek keretében fellépett a helyi "Rozmaring" vegyes kórus, a baróti "Kájoni Consort" régizene együttes, szavalt Ráduly Klára (Reményik Sándor: Kövek zsolttára), orgonán klasszikus darabokat adott elő Benczédi Hunor orgonista.

Nemzeti imánk eléneklése után a templom kertjében fogadást tartottunk.

Az esti órákban hivatalos vacsorára került sor, amelyen pohárköszöntők hangzottak el a polgármester, a református, az ortodox lelkészek, a felügyelő gondnok és más egyházi és világi személyek részéről.

Örömmel tapasztaltuk, hogy ünnepségünket több TV társaság (MTV, UTV, DUNA, RTV) rögzítette és másorra tűzte. Így szélesebb körben is tudomást szerezhettek unitárius és más vallású testvéreink, hogy Baróton felépítettük és felavattuk új templomunkat Isten dicsőségére.

KISS ALPÁR, lelkész

HATÁRON TÚLI ÉSZREVÉTELEK A BARÓTI TEMPLOM ÉPÍTÉSÉRŐL

1990. októberében találkoztam először Kiss Alpár lelkéssel Bechtsgaden-ben (Németország). Itt tartották évi gyűlésüket az európai unitárius univerzalisták, akik Nyugat-Európa különböző országában élnek.

Gyűlésükön két vendég is részt vett Erdélyből, Kiss Alpár baróti lelkész és dr. Rezi Elek kolozsvári teológiai tanár.

Kiss Alpár gyülekezetének, annak ellenére, hogy a lélekszáma kb. 400 volt, nem volt temploma. A lelkész ez alkalommal mondta el nagy álmát, hogy szeretne templomot építeni gyülekezetének. Azonnal gyűjtést szerveztünk és több mint 100 dollárt nyújtottunk át neki templomépítés céljára. Így a mi szervezetünk volt az első külföldi szervezet, amely anyagilag is hozzájárult az építéshez.

Alpár és Elek meghívásának 1991. márciusában tettem eleget. Alpár egy üres telket mutatott a lelkészi lakás mellett. "Erre a helyre szeretnék templomot építeni" – mondotta. Megnéztem a terveket. A lelkész kifejtette, hogy nem egy hagyományos, hanem egy modern, minden igényt kielégítő templomot szeretnének építeni. Rámutatott azokra a téglákra, melyeket a mi pénzadományunkból vásároltak.

Vasárnap istentiszteleten vettem részt, amelyet a lelkészi lakás egyik szobájában tartottunk, s amelyen kb. 50 ember vett részt. Este előadást tartottam az amerikai unitarizmusról. Az előadást szeretetvendégség követte igazi magyaros ételekkel.

Még azon a nyáron visszatértem Barótra. Az alap kiadását már megkezdték. Annak ellenére, hogy a munkálatok jól haladtak, mégis a lelkésznek sok nehézséggel kellett szembenéznie, különösen az országban elhatalmasodó infláció miatt. A lelkész, figyelembe véve a helyi nehézségeket, külföldi szervezetekhez és személyekhez fordult az anyagi alap előteremtéséért. Ezek közül megemlíthetjük: a Weach Alapítványt, az Amerikai Unitárius Univerzalista Társulatot, a

Summit-i testvéregyházközséget, a svájci HEKS-et, valamint angliai és erdélyi unitárius egyházközségeket. Az egyéni adakozók közül Gyarmathy György és felesége az első között tettek adományt a templomépítés céljaira.

1994. karácsonyára már meg lehetett tartani az új templomban az ünnepi istentiszteletét. De egy kellemetlen eset megzavarta az ünneplést. Úgy a lelkész, mint a felesége beteg lett. Alpár helyett az édesapja, aki nyugalmazott unitárius lelkész, végezte a szolgálatot. Karácsony óta az istentiszteleteket az új templomban tartják.

1995. szeptember 10-én avatták fel az új templomot. Az időjárás nem nagyon kedvezett, azonban a sötét felhők sem tudták visszatartani a templomba igyekvő 500-600 embert. Csak 300-at tudtak bevenni a templomba, a többiek a templom körül elhelyezett hangszórókon hallgatták az istentiszteletet.

Az avatási ünnepségen jelen voltak: dr. Erdő János unitárius püspök, a helybeli különböző felekezetű lelkészek, David és Beverly Baumbaugh lelkészek a Summit-i testvéregyházközség, Austin Fitzpatrick lelkész az angol unitárius egyház részéről. A szószéki szolgálatot dr. Erdő János püspök végezte, ezután Kiss Alpár lelkész beszámolt a templom építésének történetéről, majd a különböző üdvözlések és kórusművek következtek.

Az ünnepség nagyrészt magyar nyelven történt, így én nem sokat értettem a beszédekből, de mégis szárnyra kelték érzéseim és gondolataim. Arra az emberre gondoltam, aki, valamikor megálmodta ezt a napot, s amelynek megvalósulásáért éveken keresztül küzdött, és most egy újabb álma született: egy új tanácstermet építeni a gyülekezetnek.

CHRIS BILLINGS
Angolból fordította: R.E.

A MAROSSZENTGYÖRGYI TEMPLOM AVATÁSA

1995. október 15-én du. 2 órai kezdettel került sor az újonnan épített maroszentgyörgyi unitárius templom avatására.

A szószéki szolgálatot dr. Erdő János püspök végezte, a Zsolt 103,2 és a Zsid 10,39 alapján. Az úrvacsorára előkészítő beszédet Kolcsár Sándor esperes tartotta.

Balázs Sándor, a templomot építő lelkész, és Incze György gondnok beszámoltak az építkezés történetéről. Az ünnepség színvonalát Györffy András szavaltatai és a maroszentgyörgyi vegyes kar kóruszámái emelték.

Az ünnepség szeretetvendégséggel ért véget.

(Az új templom avatási ünnepségére a következő lapszámunkban visszatérünk.)

Amerikai unitáriusok mintazarándoklata Erdélyben

1995. május 11. és 24. között dr. Gellérd Judit vezetésével tizennégy amerikai unitárius látogatta meg egyházközségeinket. A látogatás zarándoklat mivoltát az amerikaiak különösen hangsúlyozták, és szellemében valóban az volt: valamennyiünk lelkét érintő s őket mélyen átalakító zarándokút. Szerves részét képezte a testvéregyház programnak, mely már eddig is oly sok örömet szerzett az erdélyi és tengerentúli hittestvéreknek.

A tizennégy tagú csoport valamennyi résztvevője az észak-amerikai és kanadai unitárius univerzalista egyház illusztris személyisége volt, heten lelkészek. Nem érdektelen felsorolni nevüket: dr. Peter Raible, Seattle-i lelkész, a Testvéregyház Tanács újonnan választott elnöke és a csoport vezetője, dr. Richard Boeke, a Tanács alelnöke, dr. Jane Mauldin, Rev. Frances Buckmaster, Rev. Elisabeth Grene, Rev. Sandra Lee, Rev. Virginia Sparling lelkészek, dr. Barbara Bowman, dr. Edgar Crane egyetemi tanárok, Midge Jones a Veatch Program alelnöke, Don Matson, Caroll Payne világi vezetők, Leona Jona a Honolulu-i kisebbségi rádióstúdió igazgatója, dr. Gellérd Judit a Testvéregyház Tanács Főtitkára. A látogatás megszervezésében és lebonyolításában mindvégig részt vett e sorok írója is.

Mintazarándoklatnak olyan értelemben nevezhető e látogatás, hogy eddig szokatlan, de követésre buzdító precedenst teremtett arra, hogy iktassanak az útvonalba "Isten-háta-mögötti" falvakat is, ahol amerikai csoport még sosem járt, hogy a környék lelkészeit meghívják minden este oda, ahol éppen az éjszakát töltötték, s így eszmecserére alkalmat adjanak. Szálláshelyünket is gondosan választották meg.

Szállodák helyett a nemzetközi összefogással létrehozott két ifjúsági központban: a torockói Tobiás házban és a homoródszentmártoni Dávid Ferenc Ifjúsági Központban töltöttünk több éjszakát is. A kényelmesen, a pompás kiszolgáláson és a remek konyhaművészetten túl nem kis büszkeségünkre szolgált, hogy egy kicsit az övékben laktak, melyet a közös erőfeszítés varázsolt ily szépre.

Torockón ekkor nyitották meg a Tobiás Éva Galériát Vass Albert festőművész képeinek kiállításával. Ezt ismét dr. Tobiás Károly professzor nagylelkű ajándéka tette lehetővé. A megnyitó ünnepségen Szörényi Éva neves színművész is jelen volt. A Tobiás családot felkérésükre dr. Gellérd Judit képviselte.

Mindig öröm Aranyosrákosra látogatni. A lelkész házaspár és a keblitanács most is kitett magáért: gazdag kézimunka kiállítással és szeretetvendégséggel fogadott.

Mészkon Balázs Ferenc sírjánál mindenki megrendülten állott.

Az első hétvégét a csoport Kolozsváron töltötte. Mindhárom templomunkban egy-egy amerikai lelkész szolgált. A belvárosban dr. Peter Raible a könyörülő szamaritanus példázata épített emlékezetes beszédet, melyet dr. Gellérd Judit tolmácsolott.

Az íriszi egyházközségben Rev. Frances Buckmaster kanadai lelkész, a monostori templomban dr. Richard Boeke – jelenleg Angliában szolgáló lelkész – végezte a szószéki szolgálatot. A zarándoklat emocionálisan is kimagasló eseménye volt dr. Erdő János püspök úrral és az egyház többi vezetőjével és tanáraival való találkozás a Tanácsteremben.

A történelmi Torda meglátogatása hasonlóan megrendítő volt az először Erdélybe zarándokló amerikaiaknak.

Az egyházközségeink látogatása a következő héten is folytatódott Marosvásárhelyen, Nyárádszentmártonban, a Nyikó mentén és a Homoród mentén. Nyárádszentmártonban Varga Sándor ünnepi fogadtatása, a 700 éves templomban, majd a fehér asztalnál feledhetetlen. Sándor János faragóművész munkáival

és a nőszövetség varottasaival ajándékozták meg a vendégeket, majd mindenkit családjuknál szállásoltak el. Jó volt látni, amint híveink nyelvi korlátok fölé emelkedve fogták meg az "idegenek" kezeit és csomagjait és beszélgetni kezdtek a szemek. Sok ember-séggel telítődünk.

A következő nap Siménfalván minden hatványozottan ismétlődött. Meglepetésünkre az egész falu apraja-nagyja vasárnapiba öltözve a papilak udvarán fogadott. Székelyruhás népes gyermekkórus énekelt és táncolt, köszöntőbeszédet váltották egymást. A környék valamennyi lelkésze és feleségeik is jelen voltak. A Nyíki mentén amerikai csoport eddig még nem járt. És a forró ünneplés itt Gellérd Judit-Zizinek is szólt, akinek Siménfalva a szülőfaluja. Aztán megszólaltak a harangok és mindnyájan bevonultunk a templomba, ahol Gellérd Judit édesapja hajdani szószékéről először, s maga is palástosan tartott beszédet két nyelven a "szent ez a hely" és "az én gyermekem elveszett és megtaláltatott" bibliai gondolatokra építve. Szombatfalvi József csehétfalvi lelkész az imádság ajándékát hozta, Bíró Lajos helybeli lelkész pedig Richard Boeke-val együtt Marosi Imre - Gellérd Imre egykori gondnoka - dédunokáját keresztelte meg. Ünnepi szeretetvendégség után boldogan engedte át magát mindenki a helyi családok szerető gondoskodásának.

Noha naponta több egyházközséget is látogattak, de az élmények jellegükben rendkívül különbözőek voltak. Abban azonban hasonlítottak, hogy minden reggel a helybeli templomban reggeli istentisztelettel nyitottuk a napot, imával töltöttük fel lelkünket, s az este is a templomban talált ismét.

Székelykeresztúr nagy élmény volt mindnyájunknak. Báró József esperes, Gálfalvi Sándor főgondnok, dr. Molnár István, Sófalvi Jenő és a környék lelkészei köszöntöttek ismét, majd a Gimnázium három unitárius osztályának tanulóival találkoztunk osztálytermükben, ahol könnyeket csalt a szemekbe az egymásnak és együtt éneklés -mindenki a maga nyelven, de ugyanazt a dalt. Két hősünk vastapsot kapott: dr. Edgard Crane elektromos orgonákkal ajándékozta meg a gyermekeket, melyeknek remek hasznát veszük. Caroll Payne pedig egy irdatlan méretű computer rendszert (lézer nyomtatóval) hozott magával az óceán túlsó partjáról, s ajándékozta a gyermekeknek. Megjegyzendő, hogy mindketten a nyolcvanadik esztendejük felé közelednek. Mindnyájan éreztük, hogy a gyermekek öröme és hálája új értelmet adott életüknek.

Három új épülő templomunkat nagy érdeklődéssel keresték fel a látogatók, s főként Midge Jones asszony, aki annak a nagylelkű Veatch alapítványnak volt mostanig elnöke, amely templomépítésre két ötvenezer és egy hatvanezer dolláros adománnyal segített. A baróti templom éppen elkészült akkorra, aznap bútorozták be. Látni kellett a csoport megilletődöttségét és Midge Jones büszkeségét.

Okládon megtekintettük az amerikai testvér Oakland, California által megvásárolt istállóépületet,

s az épp itt tartózkodó két lelkész, Rob Eller-Isaac és David Keyes előadták a nagy tervet: malmot, sütődét és majdan egy tejfeldolgozó üzemet akarnak felszerelni ide. Akkorra már minden lelkészben megfogalmazódott valami terv, amit saját testvéregyházközségében támogatni szeretne.

A legközvetlenebb ilyen közös terv egy zarándokszolgálat létrehozása Erdélyben, s ennek legelső szükséglete: egy mikrobusz.

Aztán jött a várva-várt második hétvége, amikor a tizennégyből tizenketten más-más egyházközségbe széledtek szét, hogy mindenikük saját testvérgyülekezetével ismerkedjék és végezzen szószéki szolgálatot. Gellérd Judit valamennyiük beszédét magyarra fordította, így könnyítve meg a helyi lelkésznek tolmácsolási gondját - no meg a sok szép beszédet publikálásra alkalmassá tette. A tolmácsolás egyéb gondjait, ahol szükség volt rá, teológusaink oldották meg. A három nap, amit mindenki "új családjával" töltött, olyan rendkívüli feltöltődést jelentett, hogy amikor Homoródszentmártonba visszatértek, mindenki sugárzott, az arcok kipirultak és a kezek, karok egymásba fonódtak. A szeretet valósággal átizzott mindenkin.

A legtöbb egyházközségben ekkor tartották a konfirmációt. Nem nehéz hát elképzelni, mekkora élmény volt az úrvacsora amerikai testvéreinknek. Azok, akik traktort vettek testvéreiknek, körbeparádézhatták vele a falut. Mindenki tele volt tervvel, elképzeléssel - közös álmokkal arról, hogyan segítsen jobban az erdélyi unitáriusokon, hogyan viszonzza a nagy lelki ajándékot, amit ez a testvériség jelent.

FARKAS DÉNES

San Diego-i "zarándokok" Erdélyben

"Az elmúlt nyár mindannyiunk számára emlékezetes marad" - így vallanak testvérgyülekezetünk lelkészei, Tom és Carolyn Owen-Towle, a június végén, július elején tett brassói látogatásukról készített beszámolójukban. Valóban emlékezetes napok maradnak ezek számunkra, brassói unitáriusok számára is.

A testvérkapcsolat a San Diego-i Unitárius Univerzalista gyülekezettel már 1991-ben elkezdődött, s azóta tart, és úgy érezzük, hogy egyre erősödik. Ehhez járult hozzá ez a látogatás és ezt megelőzően Máthé Sándor lelkész-esperes múlt év novemberében tett látogatása, amikor a testvérgyülekezet meghívására utazott San Diegoba, ahol közel két hetet töltött. E látogatás alkalmával érett meg a gondolat arra, hogy egy nagyobb csoport látogasson el Erdély több városába, mindenekelőtt Brassóba.

A látogatásra június 28 - július 14. között került sor, amikor egy több, mint ötven tagú csoportot fogadhattunk kedves vendégeinként Brassóban.

A "túra" tulajdonképpen június 29-én kezdődött, amikor a csoport Bukarestbe érkezett, ahol egy napot és egy éjszakát töltöttek, majd a következő napon érkeztek Brassóba, tulajdonképpeni úticéljukhoz.

Nagy volt az izgalom mindkét oldalon: milyen lesz a vendégfogadás, hogy tudják majd megérteni egymást a vendégek és vendéglátók? Olyan kérdések, melyekre az elkövetkező napok együttléte kellett megadja a feleletet. Visszagondolva e néhány hónap távlatából és a vendégek visszajelzéseiből, elmondhatom, hogy mindenki jól érezte magát s kellemes emlékek maradtak a találkozás után.

A Brassóba való érkezés június 30-án, pénteken a délutáni órákban volt. Egy kis csoport várta vendégeinket a város végén, hogy aztán a templom udvarán népes közönség fogadja az érkezőket. Rövid köszöntők hangzottak el szóban és énekben. Természetesen a kínálgatás sem maradt el, "jó erdélyi módra" ott volt a köményes is vendégeink asztalán a körtőssel együtt. E rövid, de mindenképpen felemelő és könnyekig megható ünnepélyes fogadás után vendégeinket elszállásolásra küldtük vendéglátó híveinkhez. A társalgás megkönnyítése érdekében angolul beszélő ifjakat is beosztottunk azon családokhoz, ahol nem beszélt senki vendégeink nyelvét.

A lelkési család, természetesen, a lelkészházaspárt látta vendégül, s így alkalom adódott az előbbi látogatás emlékeinek felelevenítésére és a mostani látogatás részleteinek megbeszélésére.

A látogatás második napjának fénypontját a Fekete templomba tervezett esti orgona- és kóruskoncert jelentette, amelyre évek óta készült testvérgyülekezetünk kórusa és orgonistája. A koncertet rövid négy nyelvű (német-román, magyar-angol) áhítat vezette be, melyet Mathias Pfelger és Máthé Sándor lelkészek tartottak.

A felemelő, csodálatosan szép koncert után mindenki lelki örömmel és érzésekben gazdagodva távozott, érezve, hogy a zene nem ismer korlátokat, határokat, mert mindenki által érthető nyelven szól Isten dicsőségéről, emberségről, barátságról és a legszentebb emberi értékekről.

A következő vasárnap programja nagyon zsúfoltnak mutatkozott:

- közös istentisztelet a vendéglelkészek szolgálataival,
- egy amerikai házaspár házassági megáldása,
- közös ebéd a templom udvarán terített asztalok mellett,
- városnézés a vendéglátó családok kíséretében,
- esküvői vacsora a Citadellában (középkori várkastély).

Az istentisztelet keretében a vendéglelkészek rövid beszédeket mondtak, melyeket Máthé Sándor lelkész-esperes tolmácsolta a nagyszámú gyülekezetnek. Az esketési szertartást is a vendéglelkészek végezték a helybeli lelkész közreműködésével. Felemelő és megható volt minden pillanata ennek a közös istentiszteletnek és szertartásnak, s ismételten meggyőződhattunk arról, hogy sokszor szavak nélkül is meg tudják érteni egymást az emberek, ha találkoznak érzéseik.

Az esketési szertartás érdekessége az volt, hogy a vendégek, a menyasszony és vőlegény – mindketten –, székely népviseletbe voltak öltözve, ezzel is kifejezve azt, hogy mennyire tisztelnek és szeretnek minket amerikai testvéreink.

Az előbbieket mellett felejthetetlen élmény volt az esküvői vacsora, mely az említett romantikus környezetben zajlott vendégeink nagy örömeire. Mindenki jól érezte magát, s egy adott pillanatban úgy tűnt, hogy a több, mint száz ember szíve egyszerre dobban. Jó volt így együtt lenni felszabadultan, egy néhány órára elfeledve a mindennapi gondokat, bajokat.

A késő éjszakába nyúlt "party" után már mindenki várta, hogy kipihenhesse a hosszú és élményekben oly gazdag nap fáradalmait.

Másnap, július 3-án vendégeink Segesvárra látogattak, ahonnan visszatérve az árkosi egyházközséget látogatták meg. Árkos volt útjuk második állomása, ahol két éjszakát töltöttek. Így alkalmuk nyílt betekintést nyerni a falusi élet szépségeibe és nehézségeibe egyaránt.

Július 4-ét, vendégeink nemzeti ünnepét, rendkívüli módon megszervezett keretek között ünnepelhettük közösen az egybegyűltekkel: kürtőskalács-sütés, flekenskütés, népdalok és népi táncok, közös tánc és éneklés tették élményszerűvé és, gondoljuk, felejthetlenné a napot.

Szinte észrevétlenül teltek el mindannyiunk számára ezek a napok. Amikor elérkezett a búcsúzás pillanata, egyetlen ember sem volt, sem vendégek, sem vendéglátók között, akinek könnyes ne lett volna a szeme. Így búcsúztunk, s azzal biztattuk, vigasztaltuk egymást, hogy fogunk még találkozni.

Vendégeink tovább folytatták útjukat: Nagyszében városát látogatták meg, ahol egy éjszakát töltöttek, majd másnap Gyulafehérváron át Kolozsvárra érkeztek. Itteni programjukban szerepelt Torda meglátogatása, ahonnan visszatérve Kolozsvárra a belvárosi templomban délután 6 órai kezdettel megismételték brassói koncertjüket a jelenlevők teljes örömeire és gyönyörűségére.

Kolozsvári tartózkodásuk alatt a vendéglelkészek, Carolyn és Tom Owen-Towle, valamint Wendy Fish, frissen végzett lelkész nő találkozottak Dr. Erdő János püspökkel, akivel szívélyes beszélgetést folytattak.

Másnap a csoport elhagyta Erdélyt, Budapest felé folytatva útját.

Befejezésül idézem Carolyn Owen-Towle lelkész nő szavait: "Zarándokokként mentünk Erdélybe és barátokként búcsúztunk el brassói hittestvéreinktől. Jövőképzünk mostmár magába foglalja a két gyülekezetet: Brassót és San Diego-t. Ez a kapcsolat túllépte a képzelet határát, valósággá lett. Ez pedig arra kötelez, hogy egy megértésen alapuló kapcsolatot vigyünk tovább, ami közös történelmünkön, de ugyanakkor a nagyban különböző társadalmi és politikai valóságokon is alapszik."

MÁTHÉ SÁNDOR, lelkész-esperes

Hálás szívvel és tisztelettel állunk meg itt e helyen a mai délelőttön. Ez a látogatás, ez a vasárnap ott volt lelkünkben és gondolatainkban napokkal, hónapokkal, sőt évekkel ezelőtt. Régóta tervezgettük, előre elképzeltük és gyűjtöttünk erre az útra, hogy most végre itt lehessünk veletek, szeretett unitárius barátainkkal, hittestvéreinkkel. Köszönjük azt a csodálatos vendégszeretetet, amivel viszonyultok irányunkban.

Olyan szép ez a föld, Erdély! Bármerre nézünk, mindenhol valami csodálatosat látunk: az erdőborította hegyeket, százados fák dús lombzatát, mesterien épített házakat, gyermekek elevenségét, a felnőttek mosolytól sugárzó tekintetét.

Miért vagyunk mi itt? Azért, mert nagyon drága érzések kapcsolnak hozzátok. Hozzátok, akik továbbviszitek a türelem és vallásszabadság fátylóját a világnak ezen a részén, azt a hitet, melyet mi is örököltünk és amelyet oly nagy gonddal őrizgetünk mindennapi életünkben és vallásos közösségeinkben.

Úgy érzem, hogy az élő Isten van jelen közöttünk akkor, amikor barátságban és szeretetben egybegyűlünk. Amikor részt vállalunk a folytonos teremtésben, akkor Istent hívjuk életre a világban, azt az Istent, akinek neve: szeretet. Ebben a közös munkában találjuk

meg az erőt, hogy egy ilyen szenvedéssel és nehézségekkel tele világban megmaradhassunk.

Azért vagyunk együtt tehát, hogy erősítsük gyülekezeteink kapcsolatát, hogy barátságot adjunk-kapjunk és gazdagítsuk egy-

Carolyn Owen-Towle: Brassói kapcsolat

mást különbözőségünk által. Csodálatos napok ezek, amikor tolmácsok segítségével cserélünk gondolatokat, ugyanakkor a zene és művészet segítségével, valamint az együttlét más alkalmain egymás szemébe nézve megismerhetjük egymást. Úgy érzem, hogy együttlétünk része a teremtésnek, azt segíti. Olyan ajándék ez az életnek, amit soha nem fogunk elfelejteni. Biztos vagyok, hogy kapcsolatunk ezután még erősebb lesz.

Húsz évvel ezelőtt, amikor megszülettem a lelkészi szolgálatra, olvastam először Blandratáról, Dávid Ferencről és János Zsigmondról. Akkor volt az az érzésem, hogy én ezektől az emberektől származom. Úgy éreztem, hogy az ők vére folyik ereimben, annyira hasonlított világképünk. A mai napig magammal hordom a képet arról a bátorságról, melyet ők tanúsítottak, hogy meg-

védjék és továbbadják hitüket. Ez ad nekem erőt arra, hogy megmaradjak az én unitárius hitemben, bármilyen nehézségeket is támaszt az élet.

Ezek az emberek tanítottak meg arra, hogy éljünk a lehető legjobban, igazságban, nem azért, mint-ha jutalmat várhatnánk, hanem azért, mert így kell, így érdemes élni. Ugyanakkor arra is megtanítottak, hogy a vallásos hit segít szembenézni a nélkülözéssel, szenvedéssel. Számunkra a vigasz belülről jön, abból a tudatból, hogy hűek maradtunk elkötelezettségünkben - családjainkhoz, egyházunkhoz, vallásos örökségünkhöz - és abból a tudatból, hogy egymáshoz tartozunk, hogy együttérés vesz körül. Ez a mi hitünk: egyszerű, nyílt és erős.

Ti itt Erdélyben és mi az Egyesült Államokban különböző kultúrákhoz tartozó népek más és más úton jutottunk el a mai napig. Hitünk, mely bizonyos szempontból különbözik, nagyon szembetűnő hasonlóságokat hordoz: elsősorban történelmünk, közös értékeink és unitárius nevünk azok, amelyek különös tiszteletet érdemelnek. Minden teológiai elméleten túl tudnunk kell azt, hogy végső soron a mi barátságunk legerősebb köteleke az igaz emberség.

Nagyon köszönöm,
hálásan köszönöm!

NYELVÉBEN ÉL A NEMZET

Nyelvében él a nemzet - írta egyik nagy költőnk. Ennél szebben, tömörebben nem lehet megfogalmazni a nyelv szerepét, feladatát. Egy nép csak addig él, míg anyanyelvén fejezi ki gondolatait, érzéseit. Anyjától tanult szavakkal kéri Isten segítségét, és tanítja meg gyermekeit az első imádságra. Híd az anyanyelv, mely összeköti az ősoket az unokákkal.

Ezt a hidat most készülnek szétszakítani. A "hatalmas Istenkéz" által lekünkbe írt nyelvünket most nagy veszély fenyegeti. Az elsoványodás, beolvasztás veszélye. Ez ellen fel kell emelnie a szavát minden becsületesen gondolkozó és nemesen érző magyar embernek.

Tudjuk, egy ember egymagában nem sokat tehet. De ha összefogunk, ha nem csak önmagunkra gondolunk, küzdelmünk, hisszük, eredményes lesz. Ha, Reményik Sándor szavaival élve, minden ember egy téglá lesz, hatalmas kőfalat építhetünk, mely gátat vet az önkénynek. Ha minden ember egy-egy lépcső lesz, mely feljebb visz a haladás útján, utunk célját elérjük. Egy hegedű hangja nyom nélkül hal el, sok hegedű hangja olyan dallamot eredményez, mely távoli fülekbe is visszhangzik.

Berde Mária, a harmincas években élt író nő mondja: "Amiért harcolunk, az a legjogszerűbb a világon. Akár a testnek, a léleknek is megvannak a maga szükség-

letei. Ezek a népi - ősjavak: a templom, az iskola, az erkölcsi és művészi értékek és a megtartó hagyományok."

Templom, hit, Isten, akit mindenki azon a nyelven szólít meg, ahogyan édesanyjától tanulta: "Mi Atyánk". És iskola, ahol az ember felkészül az életre. Ismereteket szerz, amelyeket aztán maga is embertársai javára gyümölcsöztethet. De ahhoz, hogy ismeretei mélyen bevésszódjenek, egyedül csak az iskola alkalmas, amely anyanyelvén szól hozzá. És ezt akarják most elvenni tőlünk.

A gyermekeikért aggódó szülők egy része úgy gondolja, azáltal, hogy feladta az anyanyelvi iskolát, már biztosította a gyermek jövőjét. De végiggondolták-e, hová vezet az az út, amelyen elindították őket?

Az óvodába induló gyermek egy kis közösségből, amely féltő gonddal vette őt körül, belekerül egy nagyobb, számára idegen környezetbe. Még akkor is nehéz a beilleszkedés, ha az óvónéni anyja nyelvén szól hozzá. Mennyivel nehezebb a helyzete, ha nem érti a hozzá intézett szavakat, milyen kiszolgáltatottnak, elveszítettnek érzi magát. Szorongva, félve, kedvetlenül megy abba a közösségbe, ahol pajtások között boldognak kellene éreznie magát.

Szorongása, félelemérzete fokozódik amikor iskolába kerül. Az ismeretek elsajátítása amúgy sem könnyű. Ha nem anyanyelvén kell megbírkoznia a feladatokkal, míg a szavak megértésével küszködik, elveszíti az összefüggéseket, ismeretei hiányosak, tudása sekélyes lesz. Lehet bár nagyon értelmes, okos, mégis lemarad a tanulásban, és kialakul benne egy súlyos alacsonyabbrendűségi érzés, amely rányomja bélyegét egész további életére. Még súlyosbítja a dolgot az a most kialakult gyakorlat, hogy lépten-nyomon azt kell hallania, a magyar nép kulturálatlan alsóbbrendű népség, amelynek csak az a létjogosultsága, hogy kiszolgálja a felsőbbrendű őshonosokat.

Ez a kisebbségi érzés aztán odavezet, hogy megelégszik a minimális ismeretekkel, mert úgy sem képes többre, vagy erejét meghaladó erőfeszítéseket tesz, amely állandó idegfeszültséget okoz és amely súlyos nyomokat hagy serdülő lelkében.

Az állam nyelvét természetesen meg kell tanulni, de mennyivel könnyebb, ha a megszerzett ismeretekhez csak a foglalkozásukhoz szükséges szakkifejezéseket kell elsajátítaniuk. A beszélt nyelvet amúgy is megismerik a mindennapi életben.

A szorongó, meghasonlott emberpalántából nem válik, nem válhat a megpróbáltatásokat vállaló, veszélyekkel szembenéző felnőtt. Nézzünk körül. Hány magáramaradt, idős család nélkülözi nem csak gyermekei segítségét, hanem, ami ennél is fájóbb, gyermekei szeretetét, ragaszkodását. Mert fiataljaink elszakítják a szülőföldhöz kapcsoló

gyökereket a szebb jövő reményében, nem gondolva arra, hogy a hontalanság odakint "sokszor fájóbb, mint idebent".

A monda szerint egy elsüllyedt földrész, Atlantisz harangjai a víz alatt is tovább szólnak. Süllyedő világunk harangjainak hangja jusson el ne csak a fülünkbe, de szívünkbe is. A vészharang figyelmeztet: a túlélésre, megmaradásra egyetlen lehetőségünk van: ragaszkodnunk kell foggal és körömmel hagyományainkhoz, szokásainkhoz, szülőföldünkhöz, anyanyelvünkhöz. Küzdjünk meg minden templomért, minden iskoláért, minden egyes gyermeki lélekért. „Megbecsülünk minden rendet, melyen a béke alapul”, de Isten ígéjét továbbra is anyanyelvünkön akarjuk hallani, azt akarjuk, hogy gyermekeink az iskolában ezután is szülei szavát hallhassák.

Vigyázzunk! Amit erőszakkal elvesznek tőlünk, azt még visszakövetelhetjük, de amiről önként lemondunk, az számunkra örökre elveszett.

Drága anyanyelvünk minden ígéjét, minden szavát féltő gonddal őrizzük és drága kincsként az utódokra hagyjuk. Ehhez kérünk erőt, bátorságot és a mindenható, jó Isten segítségét.

SZÁSZ KLÁRA, ny.tanárnő

Ajánlom

"...Ott alussza örök álmát egy fiatal nemzedék, apák, fiak, akiket hiába várt a szülőföld, anya, hitves, gyermek. Oda temették az én fiatalkori életenergiám, sorsom, jövőm egy részét is, ott gyúrtak, faragtak, formáltak az "új idők" szellemében. Úgy érzem, nincs szükség szépítgetésre. Akit kerébe törték, meggyötörték, akivel holtakat temettek, tragédiákat szemléltettek, annak joga van a jajra, és kötelessége a beszéd..."-vallja a most megjelent könyve (Hadifogságban. Naplótöredékek. Emlékfoszlányok. 1944-1948. Kriterion Könyvkiadó. Bukarest. 1995) előszavában Zsigmond Ferenc, a maros-küküllői egyházkör volt felügyelő gondnoka. Megpróbáló, megalázó évekről tanúskodik az emlékező. A fogság éveiről, melyeket át- és megélni csak hittel lehetett. Akik a fogságban hagyták jövőjük egy részét, azok számára e könyv, tudom, keserű, fájdalmas emlékeket elevenít fel, a fiatalok számára pedig történelmet.

N.L.

Köztudomású, hogy a számunkra oly nagy értéket jelentő magyar irodalmi alkotások az idegen nemzetek széles olvasóközönsége előtt alig, vagy egyáltalán nem ismertek. Ennek okát általában a magyar nyelv jellegéből következő elszigeteltségben, a magyar ember számára sokat jelentő sajátos nyelvi ízek, szépségek lefordíthatatlanságában látják.

Kevesebben beszélnek egy másik, és szerintem mélyebb, komolyabb okról. Egy irodalmi mű akkor válhat - nyelvétől függetlenül - értékes alkotássá, ha egyetemes emberi problémákkal szembesíti olvasóját.

Nem akarom azt állítani, hogy a magyar irodalomból hiányoznak az ilyen jellegű, az egyetemes emberi lét

kérdéseire választ kereső művek. Legjobb költőink nagy versei, Madách Ember tragédiája és a magyar regények között is jónéhány gondolatébresztő lehet a világon bárhol. Irodalmi alkotásaink nagy része azonban magán viseli annak a sajátos feladatnak a bélyegét, mely a kelet-európai népek, s ezen belül a magyar nép irodalmára is hárult az évszázadok során.

A magyar irodalom politizáló irodalom.

A magyar írók, költők politikusok is. Nemzeti, közösségi létünk fenyegetettségének pillanataiban ők vállalták a veszély kimondásának és az útkeresésnek a felelősségét. Az ő tollukon szólalt meg elsősorban a nemzeti függetlenség eszméje, a szülőföldhöz, néphez, anyanyelvhez való ragaszkodás erkölcsi parancsa. Valahányszor veszély, támadás fenyegeti személyes vagy nemzeti azonosságtudatunkat és e tudatot meghatározó értékeinket - jelen esetben anyanyelvünket -, mindig ezekből a művekből merítünk erőt, tőlük kapunk biztatást, reményt.

Most, amikor a romániai magyarság az anyanyelvi oktatás ügyében folytatott harcának sikeréért imádkozik Erdély-szerte a magyar templomokban, én nem akarom irodalmi idézetekkel szaporítani a szót. Inkább arra hívom fel a figyelmet, hogy ez a harc nem csupán költőink, íróink, még csak nem is a most már létező politikusaink, hanem mindannyiunk harca kell hogy legyen!

Az anyanyelv tökéletes birtoklásának és használatának problémája két vonatkozásban is meghatározó jellegű: az egyén, a személyiség és a közösség vonatkozásában.

Nyelv és gondolkodás szoros kapcsolatára a tudósok már régóta figyelmeztettek. Az anya-

nyelv elsajátításával a gyermek a világot veszi birtokba, s abból annyit ismer, amennyit nyelve segítségével meg tud nevezni. Személyisége, gondolkodása, emberi értékei is a nyelv által mutatkoznak meg.

Úgy gondolom, ebben a tekintetben nem helyes a feladatot és az azzal járó felelősséget csupán az iskolára ruházni (hárítani). A család, a szülők - mint mindenben - ebben is olyan meghatározó erejű példaként állnak a gyerekek előtt, amellyel az iskola sokszor képtelen felvenni a versenyt. Ezért tartom fontosnak, hogy az anyanyelvi nevelés és a példamutatás, mint annak a része, a család gondja is legyen. Csak ezzel az összefogással, a család és iskola össz-

hangban zajló nevelő munkájával érhethjük el, hogy gyerme-

keink az anyanyelv gazdag lehetőségeivel felvértezve képesek legyenek gondolataik pontos, véleményük határozott megfogalmazására, színes egyéniségük megmutatására. A nyelvi nevelés személyiségfejlesztés is, és ennek a kis közösségnek, amelynek tagjai vagyunk, a jövő szempontjából elsősorban olyan pozitív személyiségekre van szüksége, akiknek azonosságtudatában az anyanyelv ápolásának, gondos használatának, megőrzésének feladata is fontos helyen áll.

A közösség vonatkozásában az anyanyelv a nemzeti azonosságtudat ismerve, kulturális értékeink hordozója s így megmaradásunk jelképe, fennmaradásunk feltétele. Használati jogának korlátozása politikai kérdés, melynek megoldása közösségünk választott képviselőinek, politikusainak feladata. Bízunk benne, hogy a romániai magyarság szellemi és politikai vezetőinek harca az anyanyelvi oktatásért eredményes lesz.

Segítsük őket jelenlétünkkel, részvételünkkel, valahányszor felszólítanak rá, jelezve, hogy követeléseink egy közösség követelései, egy közösség szellemi továbbélésének feltételei. És közben végezzük el magunkban, családjunkban, szűkebb környezetünkben a ránk háruló feladatot, azt a csendes munkát, amelynek eredményeképpen a magyar nyelv szavai, mondatai, sajátos ízei ajkunkon teljes gazdagságukban és tökéletes épségben szólalnak meg ép, értelmes emberi gondolatok hordozóiként.

Ez a munka nem annyira látványos, mint a politikai harc, de ragaszkodásunkat anyanyelvünkhez leginkább ez bizonyítja, politikai jellegű követeléseink jogosságát ez hitelesíti.

TÖRÖK KATALIN, tanárnő

Kedves Testvéreim!

A tágabb és szűkebb hazánkbeli magyar Unitárius Egyház és vallás ötödik évszázadát éli. Ez alatt az idő alatt a keresztény türelem jegyében írta a maga, megpróbáltatásokkal teljes történelmét. Erre a keresztény türelemre "Isten legjobb gyermeke és prófétája", Jézus, és az ő tanításainak szellemében egyházat alapító első püspökünk, Dávid Ferenc tanított minket. Mindketten életükkel és halálukkal egyaránt bizonyosságot tettek erről.

Valahányszor a négy évszázad alatt (rendjén) - a mások türelmetlensége miatt - súlyos veszteségeket kellett elszenvednünk, nem perleked-

tünk, nem lázadoztunk, de mindannyiszor Istent kértük, hogy segítségével a romokon új iskolákat és templomokat, új életet építhessünk. És Ő megsegített minket. József Attilával vallottuk: "Mikor nagyokat ütnek rajtunk, milyen jó lenne nem ütni vissza se kézzel, se szóval."

Az is valóság, hogy ez az igazán magyar lelki közösség, mint nevelő népegyház, a nép és az egyház ügyét egyformán szíven viselte mindig s úgynevezett "alárendelt" szerepet nem osztott egyiknek se soha. (Egyszerre voltunk és vagyunk magyarok és unitáriusok.)

A 16. századi reformációra - vallási vonatkozásban - az 1568-as tordai országgyűlés tette fel a koronát az-

zal, hogy törvénybe iktatták a vallás- és lelkiismereti szabadságot. Dávid Ferenc vezérszerepét ebben elismerte a történelem. S ha 427 esztendővel ezelőtt azt vallottuk és azt akartuk, hogy hitbeli meggyőződéséért senki se bántalmaztassék, ma egy emberként azok mellett vagyunk, akik vállalják, kérik, követelik, törvényt akarnak arról, hogy nyelvéért, anyanyelvéért ne bántalmaztassék, és jogfosztott ne legyen senki! Adja az Isten, hogy közös szent akarásunknak, a romániai magyarság számára, mielőbb megnyugtató eredménye legyen!

(Elhangzott Sepsiszentgyörgyön a Kis Stadionban 1995. szeptember 8-án tartott tiltakozó gyűlésen)

TÖRÖK ÁRON lelkész

Vállvetve

Találtam egy kéziratos levelet, mely adatot szolgáltat a vargyasi unitárius torony építésére vonatkozóan. A levél és arra a válasz igen szép jele annak, hogy székely népünk miként nyújtott segítő kezét egymásnak a múltban – felülemelkedve a felekezeti kötelekeken (jelen esetben református és unitárius). Az írás feltehetően a vargyasi unitárius egyházközség levéltárából kerülhetett néhai Borbáth Károly jeles történészünk kezébe, melyet a közelmúltban vételeztem.

Íme a vargyasiak levele:

„Nemes Kis Batzoni Ekklesia és egész Közönség!

Az emberi dolgok nagyon forgandók. Szerentséje volt közönségünknek ahoz hogy az irt Ns Közönség Ekklesiái építésében mész kővel szolgállyon, ma a mi Ekklesiánk van hasonló környül állásba, tornyát akarván befedni, létz dolgában fenn akadt. Bizodalommal keresi meg a Ns közönséget, hogy megemlékezvén a multakról akár ottan kivágva egy néhány tőke lettzel megsegijteni se sajnálja, akár a tőkétet ha által méltatja falunkba egész költsönös háládatottsággal vesszük álhatatosan fogadván, hogy az emberi dolgok változása ha mi szükségét okozna a nemes közönségnek ujjolag ezen jót megszolgálni egyenes köteleességünknek esmerjük, levén a Ns Ekklesiának és közönségének Vargyason 1822 27 ik Májjus. Költsönös Szivességü Jókivánoju Kis Mihály helybeli unitár Pap. Máté József Megye Biró Vargyason."

A kisbaconi református egyházközség a fentebb idézett megkereső levél külső oldalára az alábbi választ küldte:

„A ben említett multakról, mostanis Nagy Háládatossággal emlékezik vissza a Kis Batzoni Ns Ekklesia: kíván is minden ki telhetőkben az el intéz Szent Czélyaiiba Segitéseget tenni a Vargyasi és Sz Eklézsiának, mostan 3 Fenyő Tőkétet minden fizetés nélkül ajjánl ki is vágassa, tsak hogy egy embere által akkor légyen segítségel a Vargyasi Ns Ekkla hogy a munka is annál helyesebb modgyával folyhasson. Továbbá az Ur Isten Segélye Idvességés dolgaikban Szent Czéljaikban. Sig. Kis Batzon die 28 Máji 1822.

A közösség végzésiből Benedek Márton megyebiró."

Levél - jó válasz egy nap alatt.

173 év távlatából közzé teszem: Isten áldja – Békesség Istentől!

FARKAS DÉNES lelkész-levéltáros

A HOMORÓDALMÁSI SZÓRVÁNYTÁBOR

1990-ben elkezdődött egy az erdélyi fiatalság számára megrázó folyamat: szabad kapcsolatteremtés és tartás a Romániától nyugatra fekvő országokkal. A magyarországi munkavállalás lehetősége, a nyugati utazás lehetősége, a műholdas és kábel-televízióláncok használata szétrombolta egy évtizedek alatt kialakult érték és szokásrendszer alapjait, hogy helyükbe új épülhessen. Az elnéptelenedő falvak ifjúságát az újabb, relatív kilátástalanság befelé fordulásra indította, a pozitív értékek helyébe lépő élvhajhászás, a közösségek teljes szétesésével fenyegetett. Ilyen körülmények között rendkívüli jelentősége van az ifjúsági egyletek működésének.

Az almási érdekeltségű ifjúság nyaranta visszakényszerült szülőfalujába a nyári munkák idejére. Ezek a fiatalok Erdélyszerte kisebb-nagyobb városokban élnek- családjukkal, tanulnak kollégiumokban. 1993-ban alakították meg formai megkötések nélkül (egyelőre még nem bejegyzett önálló jogi személyként) a Homoródalmási Dávid Ferenc Ifjúsági Egyletet. Közösségfejlesztő tevékenységüket kulturális és gazdaságfejlesztő területen egyaránt kifejtik. Korábbi eredményeik az 1994. évi ifjúsági szórványtábor megszervezése és két színdarab előadása. Emellett szervező tevékenységet folytatnak önálló jogi személyiségű egyesület bejegyeztetése érdekében. A táborszervezésekkel összekapcsolva folyik a helybeli iskola fejlesztésének támogatása is. Gazdasági tevékenységük első lépése a helybéli pap által az egyletnek ajándékozott legelőterület fásítása. További terveik között, többek között, tejüzem alapítása szerepel. Tevékenységük folyamatos erkölcsi, szakmai és anyagi támogatást igényel.

1994. augusztusában zajlott az első almási szórványtábor. A tábor szervezésében teológus hallgatók személyében közvetlen segítséget, az Unitárius Egyház Püspökségétől jelentős anyagi támogatást kaptunk. A kilenc résztvevő, mindnyájan szórvány-magyarok, falubeli családoknál lakott, akik részben az élelmezésükről is gondoskodtak. A közös étkezések a kántori lakon történtek, ahol főzőasszonyt fogadtunk, akik mellett az egylet tagjai segédkeztek. A tábor egy hétig tartott. A hétnapos tábor programján kézműves mesterségek, képzőművészeti foglalkozások, irodalom-, történelemtanulás, néptánc, színdarab előadás, kirándulások szerepeltek. A legfontosabb azonban mégis az al-

másiakkal, a faluval létrejött személyes kapcsolat, minthogy a fiatalok almási családoknál laktak. A tábor eredményeként a Zsilvölgyéből jött fiatalok megismerték azt a tájegységet, ahonnan legtöbbszörük nagyszülei annakidején elvándoroltak. Azonoságtudatuk valamelyest megváltozott.

A tábor idején az elszállásolás tavaly annyiban jelentett gondot, hogy a legnagyobb dologidőben a háziak nem tudtak annyi energiát szánni vendégeikre, mint szerettek volna. A tavalyi kilenc főhöz képest idénre 15 fiatalot vártunk, de csak kilencen érkeztek (Csiki Erika és Csiki Sándor, Jakab Zoltán, Koncz Emőke, Koronka Csilla, Kovács Éva, Nagy Adél, Sgaverdia Alina, Szabó Klára). Szálláshelyüket az almási iskola épületében alakítottuk ki. Mosdási lehetőséget az iskolában (hidegvizes mosdókkal) biztosítottunk, valamint három-négy közeli családnál kétnaponta fürdőszoba használatot melegvízzel. Az étkezés és a főzés a kántori lakon történt, valamint a foglalkozások is itt zajlottak. Egy helybeli vállalkozó a tábor idejére mikrobuszt biztosított számunkra. A táborban változatos program zajlott: bibliodráma, linó-metszés, kirándulás, nyelvi játékok, népdal tanulás, néptánc tanulás stb. A napi program általában így alakult: 08.00-09.00 reggeli, 09.00-09.30 áhítat, 09.30-12.00 foglalkozás, 12.00-13.00 "a nap témája", (A résztvevők tartotta rövid e.a. és annak megbeszélése, sorozatszerkesztő: Tódor Csaba), 13.00-14.00 ebéd, 15.00-19.00 foglalkozás, 19.00-19.30 vacsora.

Ettől eltérően vasárnap a templomozáson kívül kötetlen programot bonyolítottak a táborozók, akik tavaly is voltak, meglátogatták egykori szállásadóikat. Ugyancsak eltértünk e programtól, amikor egésznapos kirándulást tettünk az Almási Barlanghoz, illetve félnapos kirándulást a Bágyi Mentsvárba. Egyéb alkalmakkor a fenti időbeosztás szerint foglalkoztunk témáinkkal: történelem, unitarizmus, román-magyar kapcsolatok, képzőművészet, népismeret. Meghívott előadók voltak: Veres Péter, Kelemen Levente, Pap Mária és Márkó László, Lukács Ágota és Dezső Tibor Attila, Kovács Anna-Mária, Ferenczi Enikő. Az almási fiatalok közül a tábor ideje alatt itthon tartózkodva a programokon részt vettek, segítettek: Bartalis Zsolt, Bencző Ildikó, Bencző Levente, Benedek An-

namária, Fekete Izabella, Felszegi Krisztina, Gotthárd Károly, Józsa Piroska, Nagy Emőke, Nagy Réka, Nagy Szilárd, Oláh Enikő, Oláh Irénke, Pálffy Réka, Péterfi Sándor, Rigó Gyöngyi, Sándor Csilla, Sándor Éva, Sándor Krisztina, Sebestyén Piroska, Soós Irma, Sorbán Enikő, Szabó Enikő, Szabó Jenő, Szalkai Károly, Szalkai Sándor, Újvárosi Katalin, ifj. Veres Péter, Zahorák Ildikó.

Örömmel nyugtázzuk hogy közülük néhányan már felajánlották segítségüket a jövő évi ifjúsági konferencia megszervezésében, amire a vendégek közül is többen vállalkoztak: Sgaverdia Alina, Kovács Éva, Jakab Zoltán, Csíki Sándor és Koncz Emőke.

Rövid beszámolóinkat két idézettel szeretnénk zárni:

Orbán Balázs A Székelyföld leírásában az egykori almási iskoláról így ír: ...újabb nevezetességként felemlíthetjük e falunak iskoláját, melynek alig találhatjuk Székelyföldön párját...hol 80-100 tanítvány tanul az újabb, célszerű tanrendszer szerint, és ezen több ezer forintba kerülő díszes épületet az ecclesia önerején, lelkes főkurátora Daniel Gábor buzdítására létesíté, s midőn jóra, nemesre fogékony né-

pünknek a közművelődés felé való ily törekvését, ily áldozatkézséggel páruult hazafiasságot látunk, akkor csak örömmel kell a honfi kebelnek eltelni, akkor a biztos jövő iránti bizalom, és hit által áthatott szívvel kell hogy a költővel felkiáltson: Hazám, te élni fogsz!" Hisszük, hogy mi is "iskolát építünk", ha nem is kőből valót. Erre rímel Fészekrakó c. tábori lapunk Beköszöntője: "A békesség fészekrakóinak nevezzük magunkat. Azért gyűltünk össze, hogy Fészket rakjunk: a testvériség, megértés, lelki-szellemi megújulás fészket. Elszomorít az ostobán kegyetlen ártó szándék, bánt a nemtörődömség, beletörődés. Nem tagadjuk, hogy életünkben sok a viszálykodás, bizalmatlanság, fizikai- és lelki erőszak. Ezt nem letagadni, hanem megváltoztatni akarjuk tiszta szívből. Ehhez kérjük az Uristen segítségét aki nem csak nekünk, unitáriusoknak Istenünk, de - hitünk szerint - református, katolikus, ortodox és más vallású testvéreinké is."

A szervezők: Bencző Dénes, Szabó László, Tótor Csaba, Koppándi Botond, Bardócz András.

BARDÓCZ ANDRÁS

A kereszténység nem ismer határokat, innent és túlt. Az alapeszmében közös feladatunk és közös kötelességünk van. A különböző történelmi felekezetekkel osztozunk Jézus örökségén, nem csak a kereszténység világot átfogó eszméjéért, hanem - itt és most - népünk megmaradásaért is. Külépni az együttműködésből, az ökumeniából, helyi viszonylatban néparulás. Ezt mi unitáriusok nem vállaljuk! Az ökumeniai szolgálatot mi csíkszeredai unitáriusok így vállaltuk és teljesítettük.

A helyi református egyházzal egyeztetettük programunkat, az iskolai valóságoktatást egy időbe terveztettük be mindenik iskolában. Közös nőszövetségi összejöveteleket rendeztünk, Anyák-napján és március 15-én közös istentiszteletet tartottunk a két lelkész vezetésével: mindketten szórványban lévén, egymás helyettesítését vállaltuk, közös teadélutánokat szerveztünk, hol mindkét lelkész szolgált. A római katolikus egyházközség keresztavató

ünnepén és körmenetén; a hősök emlékének szentelt kereszt avatásán a lelkészek szolgáltak felekezetre való tekintet nélkül.

A várost és a népszolgálatot jelentő megmozdulásokban részt vettük: március 15-én a főtéren egyházi be-

**Együtt élünk,
együtt kell
lennünk!**

szédet mondottunk: a Nyári Bolyai Egyetem gyergyószentmiklósi gyűlésén az egyetemes Unitárius Egyházat képviseltük, s a bezáró istentiszteletet a római katolikus templomban megtartottuk. A szórványmagyarság Lármafa összejövetelén, az ökumenikus istentiszteleten szolgáltunk. Közös ügyeinkben mindenütt igyekszünk jelen lenni, egyházunkat képviselni.

Nem csak itthon vagyunk az ökumenia munkása, hanem külföldön is. A Hatvan városi kis evangélikus egyházközség 1995. szeptember 3-án, temploma építésének 60. évfordulója alkalmából, a várost is megmozgató ünnepét tartotta. Dr.Barcza Béla helyi lelkész ez alkalomra ütemezte be a kis oltár és a modern szószék felszentelését Szebik Imre evangélikus püspök úr, a köri esperes és az előtte lévő lelkész segédletével. Az ünnepi istentiszteleten, mely úrvacsoraosztással volt egybekötve, jelen volt a más felekezetűek közül a helybeli római katolikus kánonok, és az unitáriusok részéről a csíkszeredai unitárius lelkész és neje, akik egy szép oltárterítőt adományoztak ez alkalomra.

A du. 3 óraker "Ökumenikus együttlét" címen tartott ünnepségen mind a négy történelmi egyház képviseltette magát és beszédet tartottak küldöttjeik. Unitárius részről Simén Domokos csíkszeredai lelkész képviselte egyhá-

zunkat, beszédet tartva. Szebik püspök úr beszéde zárta a közös ünnepséget. Utána a hívek szeretetvendégségre hívták a jelenlevőket.

Köszönetünket fejezzük ki dr.Barcza Béla hatvani evangélikus lelkésznek, hogy a magyar történelmi egyházakat és a város vezetőségét összehozta "egymáshoz közelebb" az ökumeniában.

1995. augusztus 28-31. közt tartotta meg Debrecenben a Magyarországi Egyetemes Református Egyház a Doktorok Kollégiumának őszi plenáris ülését. Az Egyházi Néprajzi Szekció keretében 3 unitárius lelkész volt jelen

meghívás alapján. A tudományos ülészen előadást tartottak. Nagy László szőkefalvi lelkész az Unitárius Passióról tartott értekezést. Kiegészítésként este videófilmen bemutatták, hogy miként énekeltek 1995 nagypéntekén a szőkefalvi, marosvásárhelyi és dicsőszentmártoni unitárius templomokban a Passiót. Adorjáni Rudolf Károly, nyugalmazott lelkész "Történelmi népmondák a Küküllő vidékéről" című gyűjtését mutatta be. Siménné Tövisy Éva az "Árva Özvegy Cassa" című, 1802-ben alakult Nyugdíj-Segélypénztár alakulásáról, alapszabályáról és te-

vékenységről tartott előadást. Simén Domokos csíkszeredai lelkész a "Homoródfürdői unitárius búcsú"-ról szóló előadásával volt jelen.

Reméljük, hogy az Egyházi Néprajzi Szekció, eddigi hagyományához híven, az elhangzott előadásokat ezután is könyv formában megjelenteti a VAL-LÁSI NÉPRAJZ következő 8. vagy 9. számában, hogy a történelmi magyar egyházak közös hagyományai és népi-vallási felmérései mindenki számára hozzáférhetőek legyenek.

SIMÉN DOMOKOS lelkész

Kórustalálkozó Magyarsáron

(Újra)megalakulásának harmadik évfordulóját ünnepelte egyházközségünk dalárdája pünkösdi első napján. Az ünnepség egyben kórustalálkozó is volt, melyen a két szomszédváros: Medgyes és Dicsőszentmárton vegyeskarai vettek részt. Mindhárom énekhar: – a magyarsárosi unitárius, a medgyesi R.M.D.SZ., valamint a dicsőszentmártoni Sípos Domokos Közművelődési Egyesület kórusa – Iszlai László magyarsárosi születésű, jelenleg Medgyesén lakó zenetanár irányításával működik.

Az ünnepség délután három órakor istentisztelettel kezdődött a templomban.

Az áhítat után a lelkész üdvözölte a meghívottakat, valamint a megjelent gyülekezeti tagokat és az ünnepélyt megnyitotta.

Templomunk belső szerkezete kiválóan alkalmas volt a három kórus felállítására, mivel három külön karzat biztosított erre lehetőséget. Iszlai László karzatról karzatra vándorolt és vezényelte kórusait. Valóságos tárgyú énekek csendültek fel: Beethoven Szólt az úr - a magyarsárosi, Ó adj nekünk békét - a medgyesi és Vörösmarty-Egressy B. Szózat - a dicsői dalárda előadásában.

Az ünnepélyen meghívottként vett részt Patakfalvi Jenő egykori kántortanító, az általa 1946-ban újralakított Unitárius Dalkör karnagya. Megromlott egészségi állapota ellenére is örömmel tett eleget a meghívásnak. Köszöntő beszédében meghatottan emlékezett vissza az elindulásra, a kezdés éveire, a lelkes és eredményes munkára. Rámutatott a dalár-

da valláserkölcsi életet emelő, közösségsszellemet erősítő szerepére, mondván: "Akik együtt énekelnek, dalolnak, azok dolgozni, alkotni is jobban tudnak együtt". Hisszük, hogy e megállapítás igazát sok évtizedes tapasztalat igazolja. Végül Tompa Mihály verssorával zárta beszédét: "Fiaim, csak énekeljétek!" (A madár fiaihoz)

Ezután az ünnepség a templomkertben a háromszáz éves műemlék - a harangláb - tövében folytatódott. Itt már világi énekeket énekeltek, népdalfeldolgozások is műsorra kerültek. Kodály, Bárdos-Halmos feldolgozások, Tavaszköszöntő, Érik a som, Giardini madrigálja: Éljenek a víg nők, Kodály: Miatyánk dailamai szálltak a pünkösdi délutáni ragyogó napsütésben. Külön figyelmet érdemel M.Moltke-L.Hedvig 1840-ben kelt szász himnusza. A négy szólamú feldolgozás Norbert Pétri, a magyar fordítás Ritoók János érdeme: Erdélyország, áldás földje.

A műsor szabadtéri részében a kórusok külön-külön, majd párosával, végül mindhárman egyesítve énekeltek. Minden elhangzott énekszámot lelkes tapssal fogadott a nagyszámú hallgató közönség.

Az ünnepély szeretetvendégséggel ért véget, melyen a helyi dalárda tagjai vedéggül látták a meghívottakat. Jókedv, vídamság, derű töltötte be az együttlét óráit.

Tevékenységünkkel nem új dolgot indítottunk el egyházközségünk életében, hiszen a korabeli jegyzőkönyvek tanúsága szerint mindennek több évtize-

des múltja van, még ha az utóbbi évtizedekben hosszú ideig szünetelt is. Az 1921. október 31-én tartott alakuló közgyűlés kimondja a "Magyarsárossi Unitárius Dalkör" megalakulását. Vezetője és irányítója Miklós János tanító. Ezt a munkát folytatják Kozma Endre, majd 1946-tól Patakfalvi Jenő kántortanítók. Áldásos munkájuk nyomán pezsgő egyesület és dalkör élet folyik az egyházközségben, ünnepélyek, vallásos esték, műsorok, előadások, színdarabok bemutatása, és mindennek mozgatórugója, középpontja: a Dalkör.

Aztán az 1949. január 12-én tartott rendkívüli közgyűlésen Patakfalvi Jenő karnagy sajnálattal bejelenti, hogy a tanfelügyelőség rendelkezésére az összes egyházi jellegű tisztségéről kénytelen lemondani a Dalkör. Ezután csak mint temetkezési egyesület működhet tovább, tevékenysége kizárólag a temetésekre korlátozódik. Majd fokozatosan elszorvad és négy évtizeden át szünetel.

Ilyen előzmények és hosszú szünet után kezdtük meg ismét a munkát, 1992-ben. Iszlai László zenetanár hozzáértő és lelkiismeretes munkájának, igyekezetének már eddig is szép eredményei vannak. Nem volt könnyű mindjárt az elején műsorra venni és megtanulni például Kodály Zoltán Nagyszalontai köszöntő-jét, mellyel 1992-ben a Zsinati Főtanács ünnepi istentiszteletén szerepeltünk először. Azután az itthoni ünnepi alkalmi istentiszteletek mellett idegenben is többször megfordultunk: Fehéregyházán, Szentegyházán, Dicsőszentmártonban a Kisküküllő-menti, idén pedig Cserefalván a Nyárad-menti kórusok találkozóján, és immár másodszer Fehéregyházán a Petőfi ünnepélyen.

Hisszük, hogy az idén pünkösdben tartott évforduló-találkozó ünnepi hangulata, derűje túlmutat a jelenen, a múltó pillanaton, nemcsak annyit jelent, hogy "volt egy jó napunk", hanem ennél sokkal többet: optimizmust, hitet a jövőben.

És végezetül álljon itt a magyarra fordított százszáz himnusz egy szakasza, melynek mondani-
valója az erdélyi unitarizmus történelmi célkitűzése is egyben, fennállásától napjainkig:

*"Erdélyország, türelemföld,
Minden hitnek tábora,
Óvd meg hosszú századokon át
Fiaidnak szabadságjogát
S légy a tiszta szó hona,
Légy a tiszta szó hona."*

NAGY ENDRE lelkész

Szócs Géza

Esti Ima

*Isten, teremtsél földet,
tengert, s füvet is, zöldet!
hol csak iszapos jég volt,
legyen ott máttól égbolt,
s ha a Hold rajta feljő,
villogjon fönt a felhő!
s ha a kezed megteremtett
annyi sok házat, engedd
lenni a folyók mellett
Kolozsvárt s Budapestet!
s adj nekünk szépre festett
színes szemet és testet
s nevet is kérünk, Isten,
mert most még nevünk sincsen,
Mennyei Atyánk, kérünk:
legyen testőér belőlünk,
legyünk mi Gigi s Máté,
de nem külön mamáké:
add nekünk édesanyának
szépséges Édesanyánkat!
s mint szél, mely ránk hajolgat,
arcunkat és hajunkat
érintse istenkéz is:
legyen majd velünk Jézus,
legyen öröm és ünnep
hogy ott ül asztalunknál
ha földi két szemünknek
ő nem is látható már -
mintahogy még egészen
ott van, és nem lehetne
kitapogatni mégsem:
lépte nyomát a vízben,
habár ott csillog benne
mint őt meg őt a tízben.*

*Atyánk, mirajtunk minden pillanatban
a pusztulás fogsora összecsatlan
de folyton-folyvást föltámasztva minket
összegombolod rajtunk újra s újra
életünket, mint meleg, piros inget -*

*Isten, köszönünk mindent;
s ha elrejtőznél egyszer
a végtelen időben,
templomi, festett képen
vagy kifaragott kőben:
kérünk, Miatyánk, engedd
hogy megtaláljunk téged
egy kukoricaföldön
vagy Emontekiőben.*

HÍREK

DICSŐSZENTMÁRTONBÓL

I.

Kedves vendégeket fogadtunk július 4-én. Az Egyesült Államokban levő testvéregyházközségünk megbízottai látogattak el hozzánk a közvetlen kapcsolatok megteremtése érdekében. Ez alkalommal rövid istentiszteletet tartottunk. Istentisztelet után Fazakas Endre lelkész üdvözölte a vendégeket és Isten áldását kérte a létrejött testvéri kapcsolatra.

A köszöntő szavakra a küldöttség vezetője meleg szavakkal válaszolt, örömét fejezte ki, hogy végre alkalma nyílt betekinteni egy kis erdélyi közösség életébe. Reméli, mondta, hogy az a lelki kapcsolat, amely most kialakult, tartós és gyümölcsöző lesz.

Végezetül a nőszövetség tagjai által készített kézimunkákat adták át a vendégeknek mind a testvéregyházközség számára, mind a küldötteknek személyesen.

A hívek lelki megnyugvására szolgál az a tudat, hogy a világ másik felén is létezik egy közösség, amely együtt érez és együtt imádkozik velünk.

II.

A helybeli népszínház tagjainak jóvoltából szép kiránduláson vett részt egyházközségünk tagjainak egy csoportja. A Népszínház tulajdonában levő autóbustt teljesen térítésmentesen felajánlották a városban levő három magyar egyházközségnek abból a célból, hogy azon egyháztagok - számszerint minden egyházközségből 15-ön -, akinek másként nincs lehetőségük, egynapos kiránduláson vegyenek részt. Az útirány a következő volt: Szováta, Parajdi sóbánya, Korond, Farkaslaka, Székelyudvarhely, Székelykeresztúr, Fehéregyháza, Segesvár, Medgyes. A kirándulás vezetője Szász Balázs unitárius énekvezér volt, aki a résztvevők teljes megalégedésére irányította a csoportot. Szakszerű magyarázattal kísért a vidék nevezetességeit, felhívta a figyelmet minden látnivalóra. Így a kirándulók a kellemes időtöltés mellett a Székelyföldre vonatkozó ismereteiket is bővítették. Farkaslakán Tamási Áronra emlékeztünk meleg szeretettel és özv. Bartha Sándorné saját kertjének virágcsokrát helyezte a sírra. Keresztúron Petőfi Sándor haldokló körtefája alatt idéződött fel a nagy költő emléke, onnan kezdve minden talpalatnyi hely örök dicsőségéről beszélt a fehéregyházi emlékműig.

Ezúttal is köszönetet mondunk a Népszínház minden egyes tagjának és külön Vitális Ferencnek, a színház rendező és szervező vezetőjének azért a nemes és önzetlen munkáért, amelyet népünk érdekében kifejtenek.

III

Édes anyanyelvünk védelmére és a léleknyomorító oktatási törvény ellen emelte fel szavát Dicsőszentmárton népe a szeptember 15-én tartott ökumenikus istentisztelet alkalmával. Az istentisztelet színhelyén, a római katolikus templomban nagyszámú résztvevő gyűlt össze, hogy kifejezze tiltakozását a népünket sújtó, mélységesen emberietlen intézkedések miatt. A bevezető zsolttár után Fazakas Endre unitárius lelkész fordult imával Istenhez, segítségét kérve nehéz munkánkhoz, és áldást kérve rá. Ezután felol-

vasta az alapigét: Mt 7,12 vers "Amit akartok azért, hogy az emberek ti veletek cselekedjenek, mindazt ti is úgy cselekedjétek azokkal, mert ez a törvény és a próféták". A beszéd rámutatott arra, hogy nem kiváltságokért harcolunk, hanem csak azért, ami minden nép közös joga, úgy kérni Isten segítségét, és azon a nyelven beszélni, ahogyan őseink hagyták ránk.

Veress Károly református lelkész arra a bibliai történetre utalva, amikor Jézus meggyógyította a bélpoklost, arra hívta fel a figyelmet, hogy az erős hit csodákat képes teremteni, bízunk tehát küzdelmünk sikerében.

Végül Petres Károly - a házigazda - római katolikus esperes-plébános számszerű adatokat sorolt fel arról, hogyan sorvasztották el az elmúlt időben a magyar iskolahálózatot, és milyen káros következményekre vezetett anyagi, de főleg erkölcsi téren. Kitérőre, a nehézségek vállalására hívta fel az egybegyűlteket és Isten áldását kérte a gyülekezetre.

IV.

Szeptember 17-én templomunkban is tiltakozó istentiszteletre került sor. Prédikált Jenei Sándor IV-éves teológus, aki a Babel tornya építésével kapcsolatban rámutatott, hogy magasztos cél elérése csak úgy lehetséges, ha egy közösség egyetért, összefog. A széthúzás, egymás meg nem értése minden esetben eredménytelenséghez vezet. A végső ima után előadás hangzott el, amelyet Molnár Judit tolmácsoltt szépen, szívhezszóloán. Előadás közben Reményik Sándor: Akarom; Templom és iskola; Eredj, ha tudsz és az Ige című-verseit mondták el Szabó Csaba, Csikós Katalin, ifj. Bartha Sándor és Kertész Ágota középiskolai tanulók.

Az elhangzottaknak a hívekre tett hatását fejezi ki az a kijelentés, amelyet egyik atyánkfia tett szemét törölgetve: "Köszönjük a szép ünnepélyt".

SZÁSZ KLÁRA, ny. tanárnő

Vargyasi látogatás

A brassói unitáriusok egy csoportja - a nőegylet tagjai, valamint a férfi dalárda néhány tagja - viszontlátogatáson vettek részt a vargyasi egyházközségben.

A vargyasiak az év elején, február 12-én látogattak Brassóba. Mostani látogatásunk, tehát, az akkori látogatás viszonzása volt.

A látogatás része volt egy közös istentisztelet, melyen a szolgálatot Máthé Sándor esperes végezte. A nőegylet tagjai verses zenés összeállítást mutattak be közvetlenül az istentiszteletet követően. Ezután a helybeli gyülekezettel együtt, a templomból kivonulva, részt vettünk az "iskola körüli élő lánc" megalkotásában.

Istentisztelet után a vargyasi gyülekezet vendégszeretettel élvezhettük a tanácsteremben gazdagon megterített asztalok mellett.

Ezúton is köszönjük a szíves vendéglátást és reméljük, hogy hasonló találkozások a jövőben is lesznek.

SÁNDOR GYULA, gondnok

A SZÉKELYKERESZTÚRI ORBÁN BALÁZS GIMNÁZIUM UNITÁRIUS TEOLÓGIAI SZEMINÁRIUM TANULÓINAK FELHÍVÁSA EGYHÁZUNK LELKÉSZEIHEZ

"Sok az aratnivaló, kevés a munkás"-ezt a bibliai igazságot sokszor érezzük. Meggyőződésünk, hogy lelkészeink szívéért még többször összeszorítja a magunkramaradottság érzése.

Felhívásunkat, mi unitárius fiatalok, hozzuk intézzük. Szükségünk van Rátok a legkisebb, előregedett, félreeső falutól kezdve a nagyváros embernyelű forgatagáig, vagy a kisváros közonyéig. Felnézünk Rátok. Fejetekben sok a felhalmozott tudás, amit várunk, hogy megosszatok, és okosan felhasználjátok az egyház megerősítésében. Szeretnénk visszaadni hiteteket, hogy nemes lélekápoló munkátokban nem vagytok egyedül. Segítségetekre szeretnénk lenni. Merjetez hozzánk fordulni, biztatok bennünk. Ha nem is látványos az, amit mi nyújthatunk, mégsem elvetendő. A nagy épület is apró téglákból áll össze.

Ne ítéljetez meg felszínesen csak öltözetünk vagy hajviseletünk alapján.

Kérünk, ha csak 2-3 fiatal akad a gyülekezetben, azt is próbáljátok magatok mellé állítani. Kell léteznie módnak, hogy megnyerhessétek.

Teremtsetek alkalmat a találkozásokra, együttlétekre.

Tisztetelnél, hivatásotoknál fogva álljatok az élünkre, segítsetek megszerveződésünkben.

Szeretnénk felajánlani az épülő székelyudvarhelyi unitárius templom számára segítségünket, elsősorban fizikai munkában.

Megköszönjük az eddig hozott fizikai áldozatot, amelyet személyesen hoztak az unitárius osztályok fenntartására.

Nagyra értékeljük Homoródalmás táborszervező újítását.

Hálásak vagyunk mindazon lelkészeknek, akik a diákok kutatómunkáját segítették.

Közös munkánkra Isten áldását kérjük.

Székelyudvarhelyen, 1995. IX. 15

AZ UNITÁRIUS OSZTÁLYOK TANULÓI

"Egy Istent imádunk"

Augusztus 10-13-án, Bözödön megrendezett Unitárius Ifjúsági Konferencia igazolta, hogy a bözödieket: unitárius, református és katolikus vallásfelekezeteiket összetart egy meleg érzés, egy nemes gondolat, melyet a bözödiek így szoktak szavakba önteni: mindnyájan egy Istent imádunk. Ezt az együvé tartozást, felekezetek közötti testvéri viszonyt a konferencia során tettek is igazolták.

Egyházközségünk tagjai mellett a testvérfelekezetek tagjai is a konferenciára érkező ifjúság részére szállást biz-

tosítottak, a konyhára nagy mennyiségű zöldséget, gyümölcsöt hoztak.

Köszönjük a marosvásárhelyi egyházközségnek, a székelykeresztúri tejfeldolgozó vállalatnak, Buzogány Dénesnek, Barabás Józsefnek, Józsa Dénesnek, Fülöp Sándornak és híveimnek szíves támogatását.

Hisszük, hogy a konferencia napjai Bözöd lakossága és minden résztvevő számára emlékezetesek maradtak.

BENEDEK MIHÁLY, bözödi lelkész

Énekvezér kibúcsúzó Küküllődombón

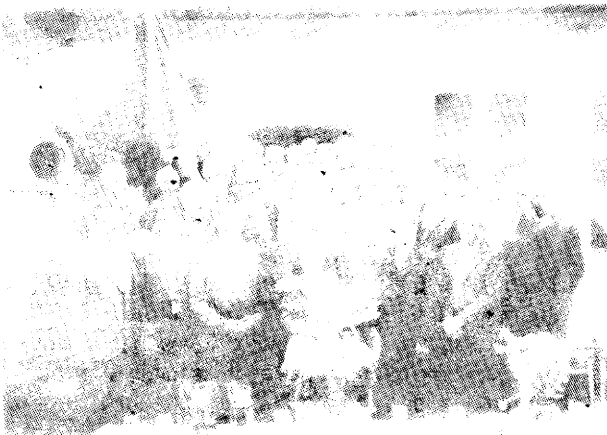
Bensőséges ünnepély keretében búcsúzott 32 évi szolgálat után nyugdíjba vonuló énekvezéréből a templomi gyülekezet 1995. aug. 27-én.

"Egy, a közösség szolgálatában eltöltött élet értékérőlje az, hogy milyen érzések töltik be annak szívét, aki búcsúzik, és azokét, akik búcsúznak. Benczédi Ferencné-Solymosi Erzsébet nyugdíjba vonuló énekvezér az ének és a dalkultúra szeretetével, az Istenbe vetett hit és bizalom lámpásával járta az utat, végezte szolgálatát az orgona mellett a gyülekezeti ének vezetésében 32 éven át, a Férfikar tanításában 28 és a Női kórus szervezése és tanításában 21 éven át. És most az orgona mellől, hol több mint három évtizeden át töltötte be hivatását, lejött és beült az oly hosszú ideig üresen álló "papné" székébe, mindaddig, míg lelkész férje is nyugalomba vonul. Isten áldása legyen életén nyugodt éveiben."

E rövid megnyitó után a Férfikar a "97.Zsoltár" és "Szállj szívünkbe szent igazság" c. kórusműveket adta elő. Az egyházközség részéről gondnok, majd Szabó Sándor ifj. dalköri felelős a Férfikar, Csiki Istvánné a női kórus és Nagy Jánosné a nőszövetség nevében méltatta munkásságát és az asszonyok kórusa énekelt. Végezetül az ifjak egy csoportja két énekszámot adott elő, két ifjú szavalt és Hunyadi Mária új énekvezér köszöntötte a búcsúzó énekvezért.

A templomi ünnepély után gyülekezet a lelkési udvaron "fehér asztal" mellett, vig énekléssel és baráti beszélgetéssel búcsúzott énekvezéréből.

BENCZÉDI FERENC

Titkári jelentés

az UNOSZ tevékenységéről az 1994 szeptember -
1995 szeptember közötti időszakban

Nőszövetségeinket az Unitárius Nők Országos Szövetsége fogja össze, amelynek vezetőségét 1992-ben a Kolozsváron tartott Közgyűlésen 3 évre választottuk. Örömmel jelenthetjük, hogy jelenleg Erdélyszerte 63 unitárius nőszövetséget tartunk nyilván - igaz, hogy ebben a számban azok a helységek is szerepelnek, ahonnan nem kaptunk hivatalos megalakulási jegyzőkönyvet, de tudomásunk van arról, hogy az ottani nők valamilyen formában szervezett tevékenységet folytatnak.

A választmány negyedévenként ülésezett teljes létszámmal, a kolozsvári tagok havonta gyűltek össze, hogy az 1994. szeptember 4-én elfogadott határozat szellemében a tennivalókat megvitassák. A teljes választmányi gyűlésekre 1995-ben meghívtuk a lelkesfeleségek köri megbízottait, hogy találkozzuk előkészítésében segítségükre lehessünk. A júniusi választmányi gyűlésen részt vett a jelen közgyűlésünk vendéglátója, a Csokfalvi Nőszövetség elnöke, Benedek Enikő is.

Szervezési kérdésekben határozatunk feladatait sikerült nagyrészt megvalósítanunk. 1994-ben négy egyházkör körüli gyűlése alkalmával az illető nőszövetségek is megtartották körüli gyűlésüket, csak a székyudvarhelyi körüli találkozó maradt el. Ebben az évben az eddig megtartott körüli gyűlések alkalmával népes részvétellel igen jól sikerült nőszövetségi körüli gyűlést tartottak Aranyosrákoson (Kolozs-Torda) és Ūrmösön (Háromszék-Alsófehér). Valamennyi körüli gyűlésen jelen voltak az UNOSZ választmányának képviselői is. A körüli nőszövetségi találkozókon minden jelenlevő nőszövetség beszámolt tevékenységéről és jutott idő kötetlen beszélgetésekre, egymás megismerésére, aktuális kérdések megvitatására.

A lelkesfeleségek találkozójának megszervezése többször objektív akadályba ütközött, de reméljük, hogy még az idén ősszel sikerül megtartani a találkozót Székelykeresztúron.

Tisztában vagyunk az ökumenikus, más nőszövetségekkel és szervezetekkel való kapcsolatok fontosságával. Ezért szorgalmaztuk, hogy részt vehessünk 1995. április 28-29-én Brassóban az Öku-

menikus Nőfórum alakuló gyűlésén. Az ott elfogadott szabályzat értelmében jogunk van két tagot jelölni az országos választmányba. 1995. július 10-15. időszakban az Ökumenikus Nőfórum tanfolyamot tartott Cserefalván a szervezési kérdések témakörében. Az UNOSZ-t ezen a szemináriumon Vass Ildikó, a Brassói Nőszövetség elnöke képviselte.

Lélekápolás-közművelődés terén ez évben is támogatottuk a zsilvölgyi szórványban élő gyermekek táborozását Homoródalmáson és Homoródszentmártonban. Az előzetes költségvetés szerint 405 ezer lej ajánlottunk fel a tanerők ellátására és tiszteletdíjára. Ugyanakkor felajánlottuk segítségünket, hogy ezek a kettős - anyanyelvi és unitárius - környezetet nélkülöző gyermekek lakóhelyükön is hasznosíthassák a kététi táborozás alatt tanultakat. Tehát ha az egyházközség megvalósítja a tervezett anyanyelvi-valláserkölcsi nevelő központot, az UNOSZ ennek a felszerelésében is részt fog venni.

Már hagyománynak számít, hogy Homoródszentmártonban, az Ifjúsági Központban személyiségfejlesztő-önismereti, lélektani tanfolyamot tartunk. Ebben az évben a Békesség Szigete nevű csoportmunkának 18 résztvevője volt, akik 9 nőszövetséget képviseltek. Az 1995. július 26-31. időszakban tartott tanfolyamnak legfontosabb eredménye, hogy résztvevői valamennyien elkötelezték magukat az UNOSZ közösségi-szociális céljainak véghezvitelére.

A szociális igények felmérésére, határozatunknak megfelelően, határidőre kidolgoztuk az egységesített, számítógépes adatfeldolgozáshoz is megfelelő kérdőíveket. Ebben kolozsvári szociológusok és informatikusok, valamint az RMDSZ Pro Juventute nevű szervezete volt segítségünkre. A kérdőíveket kiküldtük a nőszövetségeknek, de a felmérés egyelőre - tudomásunk szerint - csak Kolozsváron kezdődött meg. Reméljük, hogy a kezdeti nehézségek leküzdése után a kolozsvári tapasztalat alapján más főleg városi -nőszövetségek is megkezdik a felmérést, amely a szociális segélynyújtás mellett - mint a külföldön tapasztaltak is mutatják - alapja lehet a nőszövetségek gazdasági tevékenységének is. A szociális igények mellett, a lehetséges szolgáltatásokat is felmérve, olyan diszpécser-szolgálatot lehet megszervezni, amely kereseti lehetőséget biztosít azoknak, akik jelenleg munka nélkül vannak.

Az UNOSZ pénzügyi helyzetéről az ellenőri jelentésben részletes ismertetést fogunk hallani. Anyagi alapjaink a nőszövetségek támogatásából (a befizetett tagsági díjak 10%-a), illetve saját gazdasági tevé-

kenységéből (kézimunkák értékesítése) származnak. Kiadásaink nagy része szociális célra irányul. Anyagi lehetőségeinkhez mérten támogatjuk az UNOSZ választmánya és a nőszövetségek közötti közvetlen kapcsolatteremtést, a különböző rendezvényeken való részvételt. Ezért a választmányi gyűlésekre, köri gyűlésekre, tanfolyamokra utazók útiköltségét – szabályaink értelmében – megtérítjük.

Sajnálatos, hogy nőszövetségeink nem értették meg, hogy manapság még a levelezés is komoly anyagi erőfeszítést igényel, a tagdíjak 10%-val való támogatást csak a brassói, kolozsvári nőszövetségtől kapta meg pénztárosunk.

Örvendetes viszont, hogy mind több nőszövetség előtt lett világos, hogy a szép, eredeti népi kézimunka keresett árucikk, főleg külföldiek vásárolják emlékül, ajándéktárgyként. Az UNOSZ által rendezett, előadással egybekötött kiállítások mindig nagy sikernek örvendtek és anyagi hasznot hoztak mind a kézimunkák készítőinek, mind az illető nőszövetségnek és az UNOSZ-nak is. Éppen azért, hogy értékesítésre valóban csak eredeti "tisztá forrásból" származó, giccsmentes kézimunkák készüljenek, ez év január 9-

14 időszakban immár másodízben szerveztünk Kolozsváron kézimunkatanfolyamot. Sajnos, kevesebb résztvevő volt, mint amennyire számítottunk, hiszen a kolozsvárin kívül mindössze 3 nőszövetség – Marosvásárhely, Segesvár, Sepsiszentgyörgy – képviseltette magát, tanfolyamunk mégis sikeresnek mondható. Ez főleg a rangos előadóknak – Kallós Zoltán, Orbánné Forrai Erzsébet, Zsakó Erzsébet – köszönhető. Ezt tanúsítják azok a nem nőszövetségi tagok, akik a sajtóból, rádióból tudták meg, hogy tanfolyam indul és a kézimunkatanfolyamon való részvétel után jelentős ismeretanyaggal gazdagodtak.

Összegezve: azt hiszem, mindnyájunk véleményét fejezem ki, ha megállapítom, hogy nőmozgalomunk fejlődőképes, céljaink mind világosabban körvonalazódnak és – bár az elérésükhöz vezető út rögös – munkánkban már látható eredményei is mutatkoznak.

Csokfalva, 1995. szeptember 3.

PASKUCZ VIOLA, titkár

(Elhangzott 1995. szeptember 3-án Csokfalván, az UNOSZ közgyűlésén)

Az Unitárius Nők Országos Szövetsége 1995. szeptember 3-án Csokfalván tartott Közgyűlésének HATÁROZATA

A. Valláserkölcsei téren

1. A nőszövetségek rendezvényeiken a helyi igényeknek megfelelő hiterősítő és ismeretterjesztő (irodalmi, történelmi, helytörténeti, néprajzi, orvosi stb.) előadásokat tartsanak, bevonva jó szavalókat, énekeseket gyermekeket és ifjakat.

2. A nőszövetségek foglalkozzanak az anyanyelvi oktatás kérdésével, feldolgozva az UNOSZ felhívását és igyekezzenek a szülőket meggyőzni a magyar tagozatok és iskolák fenntartásának szükségességéről.

3. A nőszövetségek igyekezzenek munkájukba bevonni pedagógusokat is, közelítve őket ezáltal az Egyházhoz.

4. Az UNOSZ folytassa személyiségfejlesztő körének munkáját és indítson egy új kört pedagógusok (óvónők, tanítók, tanárok, nevelők) részére.

5. A nőszövetségek támogassák erkölcsileg, és ha kell, anyagilag is az Ifjúsági Egyletek tevékenységét. Amennyiben az ifjak személyiségfejlesztő köröket akarnak szervezni, támogassák ezt a kezdeményezést anyagilag.

6. Nőink igyekezzenek templomlátogató gyermekeket nevelni, nőszövetségeink találják meg az ehhez vezető utat (vasárnapi iskolák szervezése, versenyek, díjazások, ajándékkirándulások rendezése stb.)

7. Az UNOSZ támogassa a szórványban élő gyermekek táborszását, valamint egy ifjúsági központ létrehozását, ahol a szórványgyermek év közben is kapnának vallásos nevelést.

8. A köri felelősök és az UNOSZ vezetősége biztosítsa az Unitárius Közlöny által munkánk ismeretetését állandó rovat keretében.
9. Az UNOSZ vezetősége a nőszövetségek tanulmányai alapján keresse az Egyházi Központtal karöltve hitoktatók képzésének és alkalmazásának lehetőségét, hogy ne veszítsük el unitárius gyermekeinket.
10. Az UNOSZ vezetősége legkésőbb 1996. január 1-ig állapítsa meg a jövő évi Közgyűlés témáját és kérje fel a megfelelő előadót.

B. Szociális téren

11. A nőszövetségek látogassák a betegeket, öregeket, erkölcsi segítséget nyújtva nekik, hitet erősítve és éreztetve, hogy nincsenek magukra hagyva.
12. A nőszövetségek segítsék az arra rászorulókat (szegényeket, munkanélkülieket, árvákat, öregeket) a helyzetnek megfelelően, anyagilag, tanáccsal, útmutatással, ügyeik intézésével.
13. A nőszövetségek támogassák a szociális felméréseket és a helyi gondozóhálózat kiépítését.
14. A gyermekek nyaraltatása érdekében a nőszövetségek próbáljanak cseretáborokat szervezni városi és falusi gyermekek között.
15. A nőszövetségek támogassák lehetőségeik szerint a lokodi Öregothont és Ifjúsági Telepet.

C. Szervezési téren

16. A köri munka megerősítésére a köri felelős mellett dolgozzék legalább egy helyettes is, hogy könnyebben fogják át a körben folyó munkát, valamint egy jótollú tudósító ismertesse a tevékenységet az Unitárius Közlönyben.
17. A köri felelős és munkatársai igyekezzenek minden egyházközségben megszervezni a nőszövetségi tevékenységet, ehhez kérjék a lelkészek és az esperes urak segítségét is. Segítsék a már megalakult és kezdeti nehézségekkel küzdő nőszövetségek munkáját.
18. Minden kör szervezze meg évente szeptember 1. előtt a köri nőtalálkozót, amely legyen ismerkedés és tapasztalatcsere, esetleg egy megfelelő témájú előadással vagy műsorral.
19. Az UNOSZ segítse a lelkészfelelősök találkozásának megszervezését, valamint az ott hozott határozatok teljesítését.
20. Az UNOSZ tartsa a kapcsolatot az Ökumenikus Nőforum romániai vezetőségével, nőszövetségeink pedig vegyenek aktívan részt a helyi jellegű Fórum-rendezvényeken.
21. Az UNOSZ kérje hivatalos felvételét az I.A.L.R.W.-be, befizetve a tagsági díjat és beküldve jelentését.
22. Az UNOSZ 1996. évi Közgyűlését szeptember 1-én tartja Székelykeresztúron, amelyről nőszövetségeinknek idejében küldje ki a tájékoztatókat. A Közgyűlésen a nőszövetségek munkájáról a köri felelősök számolnak be.

D. Gazdasági téren

23. A nőszövetségek fizessék be az UNOSZ pénztárába az Alapszabály által előírt 10 %-ot a tagdíjakból a szervezet általános tevékenységének biztosítására, a Határozatban kitűzött feladatok teljesítéséért.
24. Az UNOSZ szervezzen meg Kolozsváron egy állandó, eladással egybekötött kiállítást a Nőszövetségek által készített háziipari termékek bemutatására, biztosítva a beküldött munkák minőségi átvételét, hogy a kiállításra csak tiszta forrásból eredő, hiteles népművészeti tárgyak kerüljenek.
25. Az UNOSZ ismétlje meg kézimunkatanfolyamát a téli vagy tavaszi vakáció idején.
26. A nőszövetségek szervezzenek kézimunkaköröket, amelyekben elsősorban a helyi népművészeti hagyományokat igyekezzenek átmenteni a jövőbe. Kézimunkáikat próbálják meg helyileg vagy a testvér-egyházközségeikben értékesíteni, feleslegeiket küldjék be az UNOSZ kiállítására.
27. Az UNOSZ tanulmányozza az amerikai SERRV Handcrafts szervezeten keresztül történő értékesítés lehetőségét, tájékoztatva a nőszövetségeket az esetleges lehetőségekről.
28. A nőszövetségek – céljaik anyagi fedezetének előteremtésére – rendezvényeiken kívül és adományok gyűjtése mellett keressenek új lehetőségeket is, mint pl. hulladékgyűjtés és -értékesítés.

UNOSZ Közgyűlés Csokfalván

1995. szeptember 3-án tartottuk az unitárius nők hatodik országos találkozóját, egyben az UNOSZ negyedik évi rendes Közgyűlését Csokfalván. Minden elismerést megérdemel a Csokfalvi Nőszövetség, az egyházközség, a falu dolgozó, vendégszerető népe, amely ezt a nagy feladatot felvállalta, s becsülettel helytállt akkor is, amikor a várt résztvevőknek csaknem kétszerese jelent meg. 34 nőszövetség 221 küldötte vett részt, s mindenki megelégedetten, élményekben gazdagon tért haza, hogy áldásos munkáját újult erővel folytassa. Köszönet érte!

A találkozó programja nagyon zsúfolt volt, beszámoló hangzottak el a körökben folyó tevékenységekről, kiemelve a nőszövetségek fontos szerepét, közösségformáló erejét. Beszámolt a UNOSZ vezetősége a tavalyi határozatok megvalósításáról, munkájáról, gazdálkodásáról. A Közgyűlés megejtette a háromévenként esedékes tisztújítást is.

A résztvevők nagy érdeklődéssel hallgatták meg Jakabháziné Nagy Vera alelnök érdekes, átfogó előadását a Biblia nőalakjairól, felújítva ismereteinket, s új szemszögből ismerhették meg a nőt, mint anyát, mint közösségi embert, mint népe szolgálóját. Reméljük, az előadás hozzáférhető lesz nőszövetségeink részére.

Az istentiszteleti szolgálatot Szabó Tünde III. éves teológus végezte, majd sor került a Csokfalvi Nőszövetség zászlójának felavatására, a bensőséges szertartást Kolcsár Sándor esperes végezte, majd a 90 éves özv. Raffai Józsefné elszavalta azt a verset, amelyet 26 évesen szavalt a régi csokfalvi zászló avatásakor. Szép műsorral szerepelt a marosvásárhelyi nőszövetség szavalókórusa, valamint Bartha Boglárka színinövendék és a Csokfalvi Nőszövetség tagjai Benedek Enikő vezetésével. Üdvözölték Közgyűlésünket a helybeli református nőszövetség tagjai is egy műsorral.

A két szakcsoportban lefolytatott beszélgetéseken nagyon sok érdekes kérdés, javaslat merült fel, melyeket a Közgyűlés határozatba foglalt, ez a határozat szabja meg feladatainkat az elkövetkezendő évre. A vitában elhangzottak

mege erősítették bennünk azt az elhatározást, hogy jövőnk érdekében a fiatalok felé forduljunk nagyobb figyelemmel, gyermekeink, ifjaink munkáját segítsük kibontakozni, hogy egyháztársadalmunk támaszai legyenek a jövőben. Másik következtetésünk: találkozónkon nagyobb teret kell biztosítanunk egymás munkájának megismerésére, alapkérdések megvitatására. Mozgalmunk bebizonyította életképességét, s új erőt nyert munkája folytatására. Bizalommal mondjuk: Viszontlátásra 1996. szeptember 1-én Székelykeresztyúron!

ZSAKÓ ERZSÉBET

1931: zászlóavatás Csokfalván

MEDGYESEN IS MEGALAKULT AZ UNITÁRIUS NŐSZÖVETSÉG

Levelet hozott a posta Medgyesről. Arról tudósított, hogy a maros-küküllői egyházközségben megalakult a huszadik nőszövetség. A mellékelt jegyzőkönyv szerint az alakuló gyűlésen 17 nő vett részt. Elnöknek egyhangúlag Kiss Károlyné tiszteletes asszonyt választották meg, akinek valóban nagyon nagy szerepe volt abban, hogy az asszonyok végre elhatározták, hogy Medgyesén is szervesen fognak dolgozni céljaink elérése érdekében.

A megalakult nőszövetség a következő célokat tűzte ki maga elé:

- családlátogatás annak érdekében, hogy minden iskoláskorú unitárius gyermek járjon vallásórára;
- templom rendbentartásának a megszervezése;
- kézimunkával díszített borítók készítése a templomi énekeskönyvekhez;
- karácsonyi ajándécsomagok készítése;
- legátus anyagi támogatása, gyűjtés ennek érdekében;
- a nőszövetség anyagi alapjainak megteremtése, jótékonysági bazar szervezése saját készítésű kézimunkákból.

Az UNOSZ választmánya nevében szeretettel köszöntjük legújabb nőszövetségünk minden egyes tagját és további eredményes munkát kívánunk.

PASKUCZ VIOLA

KÖRI NŐTALÁLKOZÓ ARANYOSRÁKOSON

A kolozs-tordai egyházkör asszonyai immár másodszor találkoztak a köri közgyűlés alkalmával, nőszövetségi munkájukat számbavenni, ismerkedni, barátkozni. Szép napsütésben a templomkertben tartottuk a találkozót, mert a tanácsterem kicsinek bizonyult, a háziakon kívül 12 egyházközségből 54 asszony gyűlt össze, Magyarorszátról 29-en jöttek s a találkozó után a Tordai-hasadék szépségeivel is megismerkedtek.

A beszámolókból láthattuk, hogy a legtöbb helyen a nőszövetség komoly közösségi erő, nőink ott vannak az egyház életében, vendégeket fogadnak - ha kell -, s ők maguk is összejönnek egy tea és sütemény mellett megbeszélni dolgaikat, tennivalóikat. Legtöbb helyen kézimunkáznak, templomaikat díszítik, a testvéregyházközségeknek készítenek ajándékokat. A felszólalások sorrendjében említjük meg a helyi sajátosságokat:

Nagyváradon - habár nagyon kevesen vannak, fontosnak tartják a gyermekekkel való foglalkozást. **Aranyosrákoson** dalárda működik, jövedelmükből kirándulásra készülnek és a kultúrotthon ablakait akarják megjavíttatni. **Kolozsváron** a jövedelemből segélycsomagokat állítanak össze a rászorulóknak, az orvosi rendelés is folyik rendszeresen. **Magyarorszáton** nemrég alakultak meg, de nagyon gazdag tevékenységről számoltak be: télen heti összejövetelek vannak, előadásokat hallgatnak meg az ének és ima után, majd szabad beszélgetés folyik. Az énekeskönyvekre borítókat varrtak, szönek is. Temetésenként segítenek a családnak. Múzeum-szobát rendeztek be, ezt jó volna máshol is követni! **Mészkönn** nehéz körülmények között dolgoznak, legnagyobb gondjuk, hogy nincsenek gyermekek, előregedik a község, iskolájuk sincs, az az egy-két gyermek más faluba kénytelen járni, ha anyanyelvén akar tanulni. **Sinfalván** is csak most alakultak meg, de hitelesítő héten vendégül látták a szentmihályi kórust. **Tordán** télen folyik a munka, mert nagyon sok az ingázó, most falura ingáznak, földjüket megművelni. Szociális kérdésekkel foglalkoznak, sokgyermekes családokon segítenek. **Torockón** is megalakult végre a nőszövetség, de egyelőre nincs helyiségük. **Batyus** bált és nőnapi

összejövetelt szerveztek, kézimunkáznak. **Szentmihályon** egyelőre még együtt dolgoznak a reformátusokkal, most készülnek önállósdni. **Várfalván** az állandó piacozás miatt csak alkalmi jellegű munkákat végeznek, jövedelmüket bankban gyűjtik a művelődési ház javítására.

A tartalmas beszámolók után Orbánné-Forrái Erzsébet tartott egy varrottas-bemutatót, hogy ráébressze az asszonyokat arra, mennyire fontos, hogy munkáink tiszta forrásból eredjenek, hogy a népművészet eredeti vonalát fejlesszük tovább és őrizzük meg a jövőendő számára.

Az aranyosrákosi asszonyok kitettek magukért, megmutatva, milyen az aranyösszéki vendégszeretet. A résztvevők felejthetetlen élményekkel térhettek haza s egymástól tanulva munkájuk remélhetőleg még eredményesebb lesz a jövőendőben.

ZSAKÓ ERZSÉBET

A lelkészfeleségek első találkozója

Az előzetes nehézségek, a szokatlan hideg idő és a zuhogó eső ellenére is létrejött a rég áhított találkozó 1995. szeptember 29-30 napjain Székelykeresztúron. 37 lelkészfeleség gyűlt össze, hogy ismerkedjenek, tájékozódjanak közös és egyéni gondolataikról. Báró Józsefné, Derzsi Gabriella tiszteletesasszony volt a vendéglátó. Nagy gonddal, hozzáértéssel készítette elő ezt a már régen várt, nagyon szükséges, közös óhajból született találkozót.

A megnyitó áhítatot Báró József lelkész-esperes tartotta az 1Kor 16, 13-14 alapján. Ezt követte Báró Józsefné köszöntő szavai és vitaindító előadása.

A következő előadást Kolcsár Sándorné tartotta: A lelkészfeleségek feladatai cím alatt.

A két előadás elhangzása után következett a meghitt beszélgetés. A hozzászólások nyomán a lelkészfeleségek egyéni gondolatai mellett, a gyülekezetekben folyó munkáról is tudomást szerezhettek a résztvevők.

Shanghai múzeumai, a legendás Huangzou ló-tuszmézőkkel borított tava, Guilin sziklaszorosai, Xi'an terrakotta katonái és a Kínai Nagy Fal meghódítása előzte meg annak az amerikai csoportnak a IV. Nemzetközi Nőkonferencián való részvételét, melyhez barátnőm meghívására én is csatlakoztam 1995. augusztus 20-án. A kirándulás ideje alatt alig volt alkalmunk feltöltődni Kelet misztikus varázsával, mert tíz nap után máris az európai ízű rendezvény megnyitójára érkeztünk. Időközben röviden tájékoztattak a XX. századi nőmozgalom történetéről, melyben hátróként emlegetik az ENSZ által Mexico Cityben megrendezett 1975-ös konferenciát. Ezzel elindult egy folyamat, melynek további állomásai: 1980-ban a dán főváros, Kopenhagen és 1985-ben a kenyai Nairobi.

Az ENSZ 1990. decemberében tartott Nagygyűlésén megfogalmazódott egy újabb konferencia megtartásának igénye. Két évvel később már tudták, hogy az 1995-ös IV. Nemzetközi Konferencia Kína fővárosában, Beijingben kap helyet. Az indítás előtt két hónappal bizonyos ellentétek merültek fel a

szervezőbizottság és a kínai kormányképviselők között. Ennek a "halk" incidensnek az lett az eredménye, hogy az események központját áthelyezték Huairouba, mely Beijing északkeleti részén terül el, mintegy 80 km-re a fővárostól.

Ettől a pillanattól kezdve egymást érték a szervezéssel kapcsolatos meglepetések és folytatódtak egyes országokban a beutazási kérvények elutasításával. A hatalmas méretű rendezvény kivételes nehézségek elé állította a kínai államot, amely kb. 42 000 bejegyzett személynek kellett biztosítson zavartalan körülményeket a munkálatok idejére.

A kezdetben tapasztalt nehézségek ellenére problémák nélkül folytak a munkálatok, és a hatóságok titkolt ellenszenvét nagyszerűen ellensúlyozta a kínai polgárok vendégszeretete és segítőkészsége. Több ezer önkéntes fiatal segített a konferencia ideje alatt az információadásban. A szállodák fogadótermeiben szintén önkéntesek segítettek a felmerülő problémák orvoslásában, különösen ami a kommunikációs nehézségeket illeti.

A tulajdonképpeni konferenciát az NGO Fórum előzte meg (Nem-Hivatalos Szervezetek Fóruma). A hónapokkal azelőtt megérkezett tájékoztatóból is-

mertem a programok nagy részét, mégis meglepett az előadások hatalmas száma (kb.150-200 előadás egy nap) és a témák kidolgozása. A rendezvény előadásait tíz téma körül csoportosították:

1. *Elszegényedés, nyomor*
2. *Nevelés és egészségügy*
3. *Fizikai és szellemi erőszak*
4. *Fegyveres és más természetű agresszió*
5. *Gazdasági problémák*
6. *Politikai problémák*
7. *Nemzetközi és nemzeti intézmények*
8. *Emberi jogok*
9. *Tömegkommunikáció*
10. *Környezetvédelem és fejlődés*

Az előadások reggel kilenctől este későig tartottak. Több mint 20 hatalmas épület, egy konferencia-központ és sok rögtönzött sátor állt a résztvevők rendelkezésére. Ha valaki kötetlen programot akart magának, színpadi előadásokat nézhetett meg vagy

ellátogathatott a "Csend-sátorba", ahol a beszédtilalom betartása mellett megpihenhetett.

A konferencián aktív szerepet vállalt az UUSC, az amerikai uni-

Beszámoló a IV. Nemzetközi Nőkonferenciáról

Beijing, 1995. augusztus 20 - szeptember 15.

tárius univerzalisták szociális bizottságának a vezetősége. A Fórum ideje alatt az előadásokon kívül két kötetlen találkozót szerveztek az unitárius résztvevők számára, melyen a bemutatkozások után az UUSC egyesült államokbeli munkáját ismertették.

A Fórum munkája szeptember 4-től egybefolyt a konferencia munkálataival, melyen híres politikusok, ENSZ-képviselők és más szervezetek vezetői, valamint tagjai vettek részt, megpróbálva hivatalos álláspontra jutni a felmerülő problémák megoldásában. Látszólag ez sikerült is...

"A túl magasan függő dolgok könnyen leesnek, a túl fehér fémek hamar berozsdásodnak" – tartja egy régi kínai közmondás. Sok nagyszerű előadást hallgattam végig, sok érdekes embert ismertem meg és remélem, hogy a megvalósításra váró tervek nem túl merészek és nem csillognak túlságosan. Mert konferenciái végzéseken túl, alig 10 km-re a főváros központjától nyomortanyák lakói várnak valami változást, az elhangzott szavak cselekedetté való átalakulását. Én hiszem velük együtt, hogy nem hiába várakoznak...

KOCSS JÚLIA, IV. éves teol. hallg.

Két „vágyálom”

1931-et írta, amikor Orbók Gyula lelkész idején felavatják a csokfalvi Unitárius Nőszövetség zászlóját. Ezen az ünnepségen részt vett Raffai Józsefné szül. Bartha Ilona, aki akkor verset szavalt. Ennek a versnek a szövegét szeretném közölni.

Orbók Gyula

A MI ZÁSZLÓNK

*Leng a zászló, lobog büszkén és boldogan
Gyöngéd női kezek emelik magasan.
Rajta szent jelszó van "Légy hű mindhalálig"
A jó Isten szava, reá írt parancsa.*

*Fele kék szín, mint a tavaszi tiszta ég,
Fele fehér, mint a jóság és szeretet,
Melyet női kebel sugároz magából,
Lágyan és selymesen a szenvedők felé.*

*Minden önző, hiú gondolattól távol
Leng a zászló, lobog büszkén és boldogan
A szeretet, hűség, jóság lobogója
Az alatta küzdő, érte lelkesülő, buzgó nők seregét
Isten védje, óvja!*

S akkor itt, Csokfalván elkezdődött az első "vágyálom" megvalósítása. A régi zászló alapján egy új zászló megtervezése, elkészítése.

Sándor János, faragó mester szötte a terveket, ő álmodta meg a zászlónak mai formáját. Simon Rozália ollója szabott, Raffai Aranka varrógépje kattogott, Raffai Zoltán pedig a zászlórúd és tartó elkészítésén fáradozott. Az asszonyok Szoboszlai Irén gondnokné irányítása alatt "sürögtek-forogtak" ahhoz, hogy egy szép, eredményes teadélután bevételéből a kiadásokat fedezni tudják. A zászlónk anyagára modern nyomtatás került, tekintettel arra, hogy nem vállalták a kézi hímzést. Ezen munkát a marosvásárhelyi Antal házaspár végezte.

Végre elérkezett a várva várt pillanat. 1995. szeptember 3-át írtak, amikor az Unitárius Nők Országos Szövetsége VI. Konferenciája ülészik Csokfalván, és Kolcsár Sándor esperes úr felavatja az új zászlót. "Légy hű mindhalálig" (Jel 2,10), ez a bibliai idézet áll a zászlón, és az asszonyok megkönnyezik azt a pillanatot, amikor immár özvegy Raffai Józsefné, szül. Bartha Ilona néni, 90 éves tagunk, ismét elszavalja a régi verset.

Ahhoz, hogy a másik "vágyálom" is beteljesülhessen, most ehhez szeretném az unitárius asszonyok segítségét kérni.

UNITÁRIUS ASSZONYOK! Nőszövetségeiteknek álmodjatok, varrjatok, készítsetek zászlót. Ha majd eljön a pillanat, amikor az UNOSZ különböző helyeken tartja évi konferenciáját, hadd lobogjanak ezen zászlók! Ne egy, ne kettő, hanem tíz, húsz, harminc...száz zászló hirdesse, hogy Nőszövetségek voltak, vannak és lesznek.

Legyen a zászló piros, akárcsak az életet adó anyák vére, legyen kék, akárcsak Juhász Gyula "örök" Annájának szeme, legyen zöld, akárcsak özvegyasszonyok, elkeseredett árvák reménye, legyen fehér, akárcsak az asszonyok jóságot sugárzó lelke, legyen rózsaszín, akárcsak az ifjú asszonyok megáldott boldogsága, legyen barna akárcsak anyáink napsütötte dolgos keze, legyen sárga, akárcsak a termékenységet jelképező búzakalász.

UNITÁRIUS ASSZONYOK! Segítsetek, hogy ezen "vágyálom" is valóra válhasson!

BENEDEK ENIKŐ

A szent éjszaka

Valamelyik karácsonyi éjszaka történt. Mindenki a templomba ment, csak ketten maradtunk otthon öreganyámmal. Bennünket nem vittek magukkal. Én nagyon is fiatal, öreganyám nagyon is öreg volt, s mind a ketten nagyon szomorkodtunk, amiért nem vehettünk részt a hajnali istentiszteleten s nem láthattuk a karácsonyi ünnep templomi fényességét. Sokáig szótlanul ültünk egymás mellett. Öreganyám egyszerre csak minden bevezetés és előkészület nélkül mesébe fogott:

"Volt egyszer egy ember – mondta –, aki kiment a sötét éjszakába, hogy tüzet szerezzen. Házról házra járt és kopogtatott a bezárt ajtókon.

– Jó emberek segítetek – könyörgött. – Feleségemnek az imént gyermeke született, s nekem tüzet kell gyűjtanom, hogy a kicsinyével együtt fölmelegedhesék.

De az éjszaka mélységes volt és néma, az emberek aludtak, és senki nem válaszolt neki. Az ember pedig ment tovább. Végre nagy messzeségben vörös tűzfényt pillantott meg. Neki indult és csakhamar látta, hogy a tűz a mezőn ég. Fehér juhok heverték a tűz körül. Aludtak s egy öreg pásztor örködött nyugalomukon. Az ember, amint közelebb ért, a pásztor lábainál három nagy alvó kutyát vett észre. Jöttére mind a három felriadt és feléje tátotta hatalmas száját. Ugattak, de hang nem jött ki a torkukon. Az ember látta, hogy a düh magásra borzolta hátukon a szőrt és hogy éles fogsoruk féhéren megvillant a tűz fényében. Azután rárohantak. Az ember érezte, hogy az egyik a lábszarához kapott, a másik a kezébe harapott, a harmadik pedig a torkába akaszkodott. De a kutyáknak nem engedelmeskedett az állkapcsuk s az ember teljesen sértetlenül maradt. Erre folytatni akarta volna útját, hogy megszerezze amire szüksége volt. De a juhok olyan szorosan feküdtek egymás mellett, hogy ne juthatott tovább. Az ember erre a juhok hátán igyekezett a tűz felé és egyetlen állat sem ébredt föl."

Eddig zavartalanul mesélhetett öreganyám. Most félbeszakítottam:

– Miért nem ébredtek fel a juhok?

– Nemsokára megtudod – felelte, aztán folytatta elbeszélését.

"Már-már a tűzhöz ért az ember, amikor a pásztor feltekintett. Öreg és mogorva volt, aki dűrván és barátságatlanul bánt mindenkivel. Az idegen közeledtére megragadta hosszú, hegyezett botját és feléje hajította. Sivítóan repült a bot az ember felé, közvetlenül előtte azonban irányt váltott és elsuhant mellette."

Itt újból félbeszakította a mesét:

– Miért került el a bot az embert? – kérdeztem, de öreganyám válasz nélkül hagyta a kérdést és folytatta ahol elhagyta:

"Az ember ekkor odalépett a pásztorhoz és megkérte:

– Segíts rajtam, barátom, adj tüzet. Feleségemnek az imént gyermeke született és nekem tüzet kell raknom, hogy fölmelegedhessenek.

Legszívesebben elutasította volna a kérést a pásztor, de azán ijedten gondolt arra, hogy a kutyák nem tehettek kárt az emberen, a juhok nem szaladtak előle szanaszét, hogy a hegyezett bot nem ütött rajta sebet. Nemet mondani ezért nem mert.

– Ott van a tűz, végy belőle amennyire szükséged van – szolt mogorván.

De a tűznek már csak zsarátnoka volt. Hasábfák és ágak nem lángoltak már benne, az idegennek pedig semmi eszköze nem volt, amiben az izzó parazsat hazavihette volna. Ahogy ezt észrevette, újra biztatta a pásztor:

– Végy csak, amennyire szükséged van!

És örült, hogy az ember tehetetlen lesz. De ez lehajolt, csupasz kézzel kikotorta a parazsat a hamuból és köpenyébe rejtette és a parázs sem a kezét nem égette meg, sem a köpenyét nem égette ki; mintha csak dió vagy alma lett volna, úgy vitte magával a tüzes zsarátnokot."

Harmadszor is félbeszakítottam itt a mesemondót:

– Miért nem égette meg a parázs az embert, öreganyám?

– Mindjárt megtudod – volt a válasz, a mese pedig folytatódott:

"A gonosz mogorva pásztor ezek láttára nagyon elcsodálkozott:

– Micsoda éjszaka lehet ez, hogy a kutyák képtelenek a harapásra, a juhok nem ijednek meg, a dárda nem öl, a tűz nem éget?

Visszahívta az idegent és megkérdezte tőle:

– Micsoda éjszaka ez? Miért könyörületes hozzád minden?

– Hiába mondanám meg neked – volt a válasz – ha a magad szemével nem látod.

S az idegen újra elindult, hogy mihamarabb tüzet rakhasson didergő feleségének és újszülött gyermekének. Nehogy szem elől tévessze, mielőtt megtudta mind e csodának a jelentőségét, a pásztor utánaeredt és hazáig kísérte.

Az idegennek mégcsak sátra sem volt, ahol meghúzódhassék. Meztelen, hideg kőfalú hegyi barlangban feküdt gyermekével a felesége. Kemény, rideg ember volt a pásztor, mégis megszánta a szegény, ártatlan gyermeket. Nehogy megfagyjon, fehér báránybőrt keresett ki a tarisznyájából és átadta az embernek, hogy arra fektesse a csecsemőt. S ugyanabban a pillanatban, mikor benne is megszólalt a könyörület szava, megnyílt a szeme és már meglátta, amit előbb látnia nem adatott.

Látta, hogy kis ezüst szárnyú angyalok, sűrű, tömött gyűrűje veszi körül. Az angyalok mindegyikének kezében húros hangszer van és valamennyi hangos énekszóval hirdeti, hogy ezen az éjszakán megszületett a Megváltó. Erre megértette, miért volt minden vidám ezen az éjszakán és miért nem sikerülhetett az ártó szándék.

És nemcsak a pásztor körül voltak angyalok; minden tele volt velük. Ott ültek a barlangban, a hegyen és elárasztották az eget. Nagy csoportokban jöttek lefelé az úton és elhaladtukban megálltak pillanatra a barlang előtt, hogy egy-egy pillantást vethessenek a gyermekre.

Újjongás, ének és játékos kedv derítette fel a sötét éjszakát. A pásztor, ki előbb mindeből semmit sem látott, szeme megnyíltán boldog öröm töltötte el; leborult és hálát adott az Istennek!"

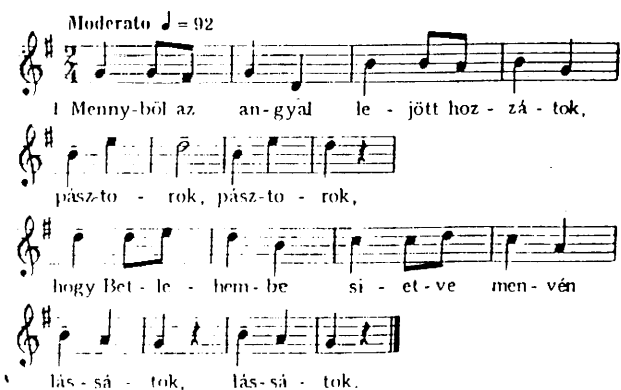
Amikor idáig ért, felsóhajtott öreganyám:

– Mi is láthatnók, amit az a pásztor látott, mert az angyalok minden karácsony éjszakán elárasztják az eget, csak nem vagyunk képesek arra, hogy megérezzük a jelenlétüket.

LAGERLÖFF ZELMA

Mennyből az angyal

Moderato $\text{♩} = 92$

I Menny-ből az an-gyál le - jött hoz - zá - tok,
pász-to - rok, pász-to - rok,
hogy Bet - le - hem - be si - et - ve men - vén
lász - sá - tok, lász - sá - tok.

Istennek Fia,	El is mennének
Aki született	Köszöntésére
Jászolban, jászolban:	Azonnal, azonnal.
Ó léssen néktek	Szép ajándékot
Üdvözítőök	vívén szívükben
Valóban, valóban.	Magukkal, magukkal.

Mellette vagyon	A kis Jézuskát,
Az édesanya,	Egyenlőképpen
Mária, Mária:	Imádják, imádják.
Barmok közt fészik,	A nagy Úristent
Jászolban nyugszik	Ilyen nagy jóért
Szent Fia, Szent Fia.	mind áldják, mind áldják.

Karácsonyfa alatt

Zöld fenyőfa: karácsonyfa,
Kis gyermekek álma,
Jertek, jertek: nagy boldogan
Álljunk mind alája.

Csillog, villog, mint a csillag
Fönt a magas égen...
Kicsi szívem csak úgy dobog,
Hogy ezt is megértem.

Mintha-mintha Tündérország
Szép tájain járnék,
Zöld ágakról ránk mosolyog
A sok szép ajándék.

A legdrágább ajándékot
Isten adja nekünk:
Megszületett a Megváltó,
örök üdvösségünk.

NAGY FERENC

Egyházi Képviselő Tanács

III. évnegyedi ülését szeptember 28-án tartotta. Az ülésen elhangzott a június 21 - szeptember 27. között elnököleg elintézett fontosabb adminisztratív és gazdasági ügyekről készített jelentés; tájékoztató jelleggel tudomásul vette az állandó bizottságok üléseinek jegyzőkönyveit; tárgyalta a lelkészképzéssel kapcsolatos kérdéseket, ennek keretében a Teológiai Intézetben tartott szakvizsga jegyzőkönyvét, valamint a kolozsvári és székelykeresztúri teológiai szemináriumokkal kapcsolatos ügyeket. Előterjesztés történt a millecentenárium megünneplése tárgyában, Enyedi György püspök halála 400. évfordulójára való megemlékezésre és kórházi lelkési állás létesítésére. Végül gazdasági és pénzügyi kérdések szerepeltek a tárgysorozaton.

– Rendkívüli ülésre került sor november 8-án. A tárgysorozaton a létesítendő nyomda felszerelésének beszerzése és elhelyezése szerepelt.

– IV. évnegyedi, a főtanácsot előkészítő ülés időpontja november 22-23. volt. Az elnökség két ülés közötti tevékenységéről készített beszámolókat után következtek a Főtanács elé terjesztendő jelentések: az E. K. Tanács általános jelentése (adminisztratív és gazdasági részek), a Nyugdíj Pénztár, az Unitárius Nők Országos Szövetsége, a Dávid Ferenc Unitárius Ifjúsági Szövetség, a Dávid Ferenc Egylet részéről. Fontos kérdésként szerepelt a kis egyházközségek megsegítése, különös tekintettel a pályakezdő gyakorló segédlelkészekre, valamint az építési-javítási segélyek szétosztása a beérkezett kérések alapján. Tudomásul vette az időközi köri választásokat és tiszteletbeli címek adományozására előterjesztést tett az Egyházi Főtanácsnak. A gazdasági kérdések rendjén elfogadta a zárszámadásokat és a következő évi költségvetéseket.

Egyházköri Közgyűlések

Augusztus 20 - szeptember 20. között tartattak meg a következők szerint: Kolozs-Torda egyházköriben augusztus 20-án Kövenden, az istentiszteleten a lelkési szolgálatot Rűsz Fogarasi Tibor tordatúri lelkész végezte (Róm 14, 7), Maros-Küküllő egyházköriben szeptember 9-10-én Jobbágyfalván, a lelkési szolgálatot 9-én este Kelemen Szabolcs székelykál

gyakorló segédlelkész (1 Móz 9, 14-15), vasárnap ifj. Kozma Albert marosvásárhelyi gyakorló segédlelkész (Lk 10, 25-35) végezte, szombaton az istentisztelet után a jobbágyfalvi ifjak "Anyanyelvünk megőrzése" címmel műsort adtak elő; a Székelykeresztúr egyházköriben szeptember 20-án Gagyan a lelkési szolgálatot Nyitrai Csongor kobátfalvi lelkész (Jel 1, 36) végezte; Székelyudvarhely egyházköriben szeptember 17-én Városfalván az istentiszteleten a lelkési szolgálatot Ilkei Árpád homoródújfalvi lelkész (Préd 3, 1; 8, 5-6); Háromszék-Felsőfehér egyházköriben Ürmösön a lelkési szolgálatot Török Áron sepsiszentgyörgyi lelkész (2 Pét 3, 17) végezte. A székelyudvarhelyi egyházköriben megüresedett felügyelőgondnoki tisztségre Tordai Árpád homoródmási tanárt, a háromszék-felsőfehéri egyházköriben szintén felügyelő gondnokká választották Tóth Miklós tusnádi afiát. Egyházköri közgyűléseken egyházunk központját Gálfalvi Sándor főgondnok, András György előadótanácsos, Kovács István teológiai tanár és Szabó Zoltán egyházi titkár képviselték.

Lelkési értekezletek

A III. évnegyedi értekezletek október 4-11. között voltak, a következő sorrendben: október 4. Torockó, október 5. Datk, október 9. Segesvár, október 10. Recsenyed, október 11. Székelykeresztúr. A tárgysorozaton szereplő előadást dr. Szabó Árpád teol. dékán készítette: Zsidó - keresztény párbeszéd Jézus személyéről címen.

A IV. évnegyedi értekezletekre november 6-10. között került sor: november 7. Marosvásárhely, november 8. Brassó, november 9. Székelyudvarhely, november 10. Székelykeresztúr, december 6. Kolozsvár. Ez utóbbit a nagy havazások okozta utazási nehézségek miatt kellett elhalasztani. Az értekezletek tárgyát dr. Tapolyei Mihály professzor előadása képezte: Betegség vagy erkölcsi vétség a homoszexualitás?

Az előadások mellett természetesen más, az egyházi élet különböző területeit érintő kérdések is szerepeltek. Egyes körökben, a régi gyakorlatot fenntartva, istentiszteletet is tartottak.

Egyetemes Lelkési Konferencia

Ez alkalommal a színhely Brassó volt, az időpont november 20-21. A konferenciát az elnökből és a körök képviselőiből alakult vezetőség készítette elő és hívta össze. Szombatfalvi József, elnöki megnyitója után, ő maga adott számot az előző konferencia óta

kifejtett tevékenységéről. Ezt követte Kolcsár Sándor esperes előadása: A lelkész társadalmi szolgálata, amelyet igen élénk megbeszélés követett. A jelenlévők egyetértettek az előadó összegező megállapításával, hogy a lelkésznek részt kell vállalnia népünk mai sorskérdéseinek megoldásában s támogatnia kell minden kezdeményezést és szervezett tevékenységet, amely ezt szolgálja.

Este a program istentisztelettel zárult, amelyen a lelkészi szolgálatot Szombathelyi József lelkészkeri elnök végezte Mt 5, 1. 14 alapján.

A következő nap tárgysorozatán elsőként Máthé Sándor esperes előadása szerepelt: Betegség vagy állapot az alkoholizmus? címen. A kérdés igen aktuális, hiszen korunk egyik népbetegségének is nevezhető társadalmi jelenségével állunk szemben, amelynek felszámolásában az egyháznak, de a lelkésznek is felelősségteljes feladata van. A kérdés iránt nyitottnak kell lennünk, s ezért a magunk házatáján kell megtennünk az első lépéseket.

A konferencia ezt követően az alapszabályzat tárgyalását kezdte meg, s elhatározta, hogy mostantól Erdélyi Unitárius Lelkészek Szövetsége nevet veszi fel. A szabályzat szabatosabb kidolgozásával a vezetőséget bízta meg.

Végül egy Nyilatkozatot fogadott el, amelyet megküldött az E. K. Tanácsnak és a hírközlő szervek által a nyilvánosság elé tárt.

A konferencián mintegy 60 lelkész vett részt. Jelen volt dr. Erdő János püspök és dr. Szabó Árpád teol. dékán.

Lelkésznevelés

A Protestáns Teológiai Intézetben az 1995-1996. tanévtől kezdődően életbelépett az új Alapszabályzat, amelyet a fenntartó egyházak főhatóságai már előzőleg jóváhagytak. Ennek értelmében a közös vezetés: Szenátus és Közös Tanári Kar fenntartása mellett három fakultás létesül a felekezeti hovatartozás szerint, amelyek feladata a sajátos jellegű kérdések intézése. Ezek: Református-Evangélikus (magyar) Fakultás, Unitárius Fakultás Kolozsvárt és Evangélikus (német) Fakultás Nagyszébenben.

Az unitárius tanárok javaslatára az Egyházi Képviselő Tanács szeptember 28-iki ülésében dr. Szabó Árpádot választotta meg az Unitárius Fakultás dékánai tisztségére.

– Szeptember 1-től gyakorló segédlelkészként kihe-lyezést nyertek a júliusban szakvizsgát tett hallgatók:

Jakab Zsolt Újszékelyre, Józsa Lajos Kökösbé, Kriza János Kolozsvár 3. sz. egyházközségbe, Krizbai Béla Homoródszentmártonba, Lázár Levente Szentháromság-Kisadorjánba, Pap Mária Szentivánlaborfalvára, Zsigmond Kinga Homoródszentpéterre, és Sándor Szilárd, aki az első gyakorló évét az Egyesült Államokban töltötte, Pipe-Szásznádasra. Mezei Csabát, aki az első gyakorló évét Petrozsényban töltötte, Püspök afia áthelyezte az ádámosi egyházközségbe.

– Kovács Sándor, a Kolozsvár 3. sz. egyházközség gyakorló segédlelkésze szeptember 1-én lelkészképesítő vizsgát tett. És mivel a lelkészi állás betöltésére meghirdetett pályázat eredménytelen volt, az egyházközség rendes lelkészévé választotta. Ezt követően a kaliforniai (Egyesült Államok) Berkeley-ben levő Starr King Teológiai Intézetben megkezdte egy évi tanulmányait, ahová a feleségével együtt utazott.

– Székely Miklós kövendi esperes-lelkész ugyan- csak egy évi tanulmányokra a Manchester-i (Anglia) Unitarian College-be utazott. Ő a második félévet az Oxford-i Manchester College-ban fogja folytatni a két teológiai főiskola közti megállapodás értelmében.

Mindketten eredményesen vizsgáztak a külföldi ösztöndíjak elnyerésére kiírt versenyvizsgán.

– A Teológiai Intézetben szeptember 11-15. kö- zött tartották meg a felvételi vizsgát az 1995-1996. tanévre. Az E. K. Tanács határozata szerint 6 fiú és 1 leány vehető fel. A vizsga eredménye alapján 5 fiú és 1 leány hallgató jutott be: Cseh Dénes, Fazakas Le- vente, Jenei Csaba, Pávelka Attila, Pitó Attila és Szi- lágyi Annamária.

– A II. évet végzett hallgatók alapvizsgát tettek szeptember 25-27. között. Berei István, Demeter Erika, Kiss Zoltán, Simó Rozália, Simó Sándor és Szabó Tün- de, valamennyien eredményesen vizsgáztak. Az alap- vizsga letétele után Kiss Zoltán bejelentette, hogy mivel úgy érzi, nem találta meg helyét a teológián, ezért kilép az Intézet kötelékéből és más pályát választ.

– A Teológiai Intézet tanévnyitója október 1-én volt. Délelőtt az istentisztelet keretében dr. Erdő Já- nos püspök végezte a lelkészi szolgálatot. Délután a teológia dísztermében dr. Geréb Zsolt rektor mon- dott évnyitó beszédet, majd az I. éves hallgatók fo- gadalmat tettek.

– Az unitárius tanári kar javaslatára E. K. Tanács megállapította hallgatóink részére az első félévi ösz- töndíjakat. Tanulmányi eredményeik alapján négy kategóriát határozott meg: 9,50-10 közötti általános- sal: 40 000-; 9,00-9,49; 30 000-; 8,50-8,99; 20 000-; 8,00-8,49; 15 000- lejt. Külföldi hittestvéreink támo-

gatása lehetővé teszi azt is, hogy hallgatóinkat anyagi helyzetük figyelembe vételével segélyben részesítsük.

– Október 31-én a Házsongárdi temetőben a teológiai hallgatók által rendbetett unitárius nagyjaink sírjainak megkoszorúzására került sor. Püspökafia, teológiai tanárok és előadótanácsos részvételével 38 sírra helyezték el a megemlékezés koszorúját.

Dávid Ferenc Egylet ülései

Október 15-én dr. Gaál György tartott előadást: dr. Gyergyay Árpád, az Unitárius Kollégium Orvosa és az orvossebészeti kutatások erdélyi úttörője címen.

November 19-én Szász Ferenc brassói lelkész volt az előadó, előadásának címe: Egyház és ifjúság.

December 17-én dr. Egyed Ákos akadémikus előadására került sor: Nagyajtai Kovács István, az erdélyi magyar tudományos történetírás kezdeményezője címen.

Az előadásokat mindannyiszor művészi műsor egészítette ki: szavaltatok és zeneszámok hangzottak el.

Dávid Ferenc emlékünnepély

November 15-én délután 5 órakor a kolozsvári unitárius szemináriumi líceum tanulói szép műsorral emlékeztek meg egyházalapító püspökünkre. Köszönet érte a műsort összeállító és előkészítő tanároknak.

November 19-én az istentisztelet keretében a teológiai hallgatók szolgálatát és műsorát hallgathatta meg a kolozsvári belvárosi gyülekezet. Imát mondott Miklósi Vári Katalin V. é., prédikált Czire Szabolcs V. é. hallgató. Ezt követően irodalmi-verses összeállításban tisztelegtek a hallgatók Dávid Ferenc emlékének. A műsort Bartók VI. vonósnégyese egészítette ki a Bartha-vonósnégyes előadásában.

Személyi változások

– Hunyadi Mária július 1-től énekvezéri kinevezést nyert a küllődombói egyházközségbe.

– László Árpád augusztus 1-től kapta meg énekvezéri kinevezését a homoródszentmártoni egyházközségbe.

– Fekete Levente lelkészi beiktatója a nagyajtai egyházközségben október 8-án volt. A beiktatást Máthé Sándor esperes végezte, az egyházi központ részéről Szabó Zoltán egyházi titkár köszöntötte lelkészafiát.

Nyugalomba vonultak:

– Július 1-től Benczédi Ferencné Solymosi Erzsébet küllődombói énekvezér, aki 1963-tól 32 éven át lelkiismeretesen és eredménnyel szolgálta gyülekezetét és egyházi énekkultúránkat.

– Szeptember 1-től Léta Áron pipe-szásznádasi lelkész. 1931-ben született Bölönben, Sepsiszentgyörgyön tett értettségi vizsgát, teológiai tanulmányait 1954-1958. között végezte a Teológiai Intézet Unitárius Karán, 1964-ben avatták lelkésszé. 1958-59-ben az alsófelsőszentmihályi egyházközségben gyakorló segédlelkész, 1959-ben politikai elítélként börtönbe zárják, ahonnan 1964-ben szabadul, 1964-68-ban Iszlóban, 1968-70-ben Firtosmartonon, 1970-72 Homoródjánosfalván, 1972-93 Lupény-Vulkánban, 1993-tól nyugalombavonulásáig a pipe-szásznádasi egyházközségben töltött be lelkészi állást, szolgálta egyházunkat odaadással és hűséggel.

A jó Isten adjon mindkettőjüknek hosszú, derűs és békés éveket, egészséget, családjuk körében.

– Fekete Attila firtosváraljai lelkész november 1-i hatállyal állásáról lemondott és egyházi szolgálatból kilépett.

Hírek

– Szeptember 15-én ünnepélyes évnnyitót tartottak a kolozsvári és székelykeresztúri unitárius szemináriumi líceumokban. Kolozsvárt dr. Erdő János püspök, Székelykeresztúron Gálfalvi Sándor főgondnok vett részt a megnyitón.

– A IX. osztályokba a felvételi vizsgákat július 4-7. között, az őszi felvételit pedig augusztus 29 - szeptember 2. között tartották meg.

– Tiltakozó fórumot tartottak az oktatási törvény ellen szeptember 2-án Székelyudvarhelyen. Egyházunkat dr. Erdő János püspök vezetésével népes küldöttség képviselte.

– Dr. Jakab Jenő lelkész kibúcsúzóját szeptember 24-én az őszi hálaadási istentisztelet keretében tartotta a pestszentlőrinci egyházközségben. Az ünnepélyen részt vettek és az istentiszteleti szolgálatban segítettek dr. Erdő János püspök és dr. Szabó Árpád teol. dékán.

– Október 13-15. között került sor Budapesten a 3. teológiai konferenciára Korunk unitarizmus téma körben. Ez alkalommal Jézus személye mint hittani, a nő és férfi kapcsolata mint etikai kérdések szerepeltek a tárgysorozaton. Egyházunk részéről elő-

dást tartottak dr. Szabó Árpád, dr. Rezi Elek és Kovács István teológiai tanárok, András György előadótanácsos, Kiss Károly és Szász Ferenc lelkészek. A konferencia záróistentiszteletén a lelkészi szolgálatot dr. Szabó Árpád végezte.

A magyarországi testvéregyház részéről Kászoni József lelkész áhítata után dr. Murvai Sámuel főgondnok nyitotta meg a konferenciát; előadást tartottak Bencze Márton püspök, dr. Sztankóczy Zoltán, dr. Somogyi László és Szász János lelkész.

– Farkas Dénes lelkész-levéltárost amerikai látogatásra hívta meg dr. Gellérd Judit. Ott tartózkodása során szeptemberben és novemberben Bostonban és New Yorkban ill. környékükön több egyházközségben tartottak mindketten előadást és végeztek őszi hálaadó istentiszteletet. Körútjuk célja, amelyet Washington és Oregon államokban folytattak, egy mikrobusz vásárlásához szükséges pénzösszeg összegyűjtése, amely az Erdélybe zárandó amerikai unitáriusok rendelkezésére állna.

– Az unitárius teológiai hallgatók karácsonykor a következő helyiségekben teljesítenek legációk szolgálatot:

Alsórákos - Szilágyi Annamária
Árkos - Simó Sándor
Bölon - Máté Ernő
Brassó - Miklós-Vári Katalin
Bágyon - Jenei Csaba
Budapest - Csete Árpád
Csíkszereda - Molnár Attila
Datk - Dimény József
Dicsőszentmárton - Fazakas Levente
Felsőrákos - Kocs Júlia
Homoródalmás - Tódor Csaba
Homoródoklánd-Homoródújfalú - Koppándi Botond
Homoródszentmárton - Szeredai Noémi
Homoródszentpál - Pavelka Attila
Kolozsvár (1. és 3. sz. egk.) - Ferenczi Enikő
Kövend - Berei István
Küküldombó - Demeter Erika
Magyarszovát - Kecskés Csaba
Magyarsáros - Jenei Sándor
Marosvásárhely - Czire Szabolcs
Medgyes - Gyerkes Zsuzsa
Nagyajta - Simó Rozális
Nyárádszentmárton - Szabó Tünde
Olthévíz - Pitó Attila
Segesvár - Máté Attila
Sepsikőrspatak - Győr Dávid
Sepsiszentgyörgy - Szabó Tünde

Szabéd - Cseh Dénes
Székelykeresztúr - Lőrinczi Lajos
Ürmös - Tordai Ernő
Vargyas - Fekete Béla

Az Unitárius Teológiai Fakultás ez úton is köszönetet mond, az egyházközségeknek, híveknek, a lelkész családoknak, hogy erkölcsileg és anyagiilag segítik az unitárius lelkészképzést.

HALOTTAINK

Dr. Fazakas Miklós ügyvéd, az Egyházi Képviselő Tanács és az Egyházi Főtanács tagja, augusztus 12-én, 78 éves korában Brassóban elhunyt. Augusztus 14-én temették Kézdivásárhelyen, a temetésen a lelkészi szolgálatot Máthé Sándor esperes-lelkész végezte, a sírnál Török Áron sepsiszentgyörgyi lelkész búcsúztatta.

Dr. Szathmáry János nyugalmazott egyházi jog- és gazdasági tanácsos életének 87. évében Kolozsváron elhunyt. Szeptember 11-én temették a Házsongárdi temetőbe. A temetésen a lelkészi szolgálatot Bálint Benczédi Ferenc kolozsvári lelkész végezte.

Simó Attila nyugalmazott lelkész szeptember 20-án, 79 éves korában, Szászrégenben elhunyt. 1916. június 2-án született Székelyhodoson, 1936-ban tett érettségi vizsgát a Marosvásárhelyi Református Kollégiumban, 1942-ben teológiai szakvizsgát tett a kolozsvári Unitárius Teológiai Akadémián, 1942-1946 között Kocsordon majd tábori lelkészként, 1946-1983 között mint a nyárádszentmártoni egyházközség lelkésze szolgált egyházunkat.

Szeptember 22-én temették a szászrégeni református templomból a magyarrégeni református temetőbe. A temetésen a lelkészi szolgálatot Kocsár Sándor marosvásárhelyi esperes végezte, ifj. Kozma Albert marosvásárhelyi gyakorló segédlelkész imája után egyházi központunk nevében Szabó Zoltán egyházi titkár mondott beszédet. A sírnál: Varga Sándor nyárádszentmártoni, és Szén Sándor jobbágyfalva-nyárádszeredai lelkész, Kilyén Károly főtanácsi tag és Kiss József nyárádszentmártoni tanító búcsúztatta.

Emlékük legyen áldott!

Bartalis János

Isten kezében

Jött a villámcsapás, jött a fegyver.

Jött a fergeteg.

Jött emberek hálátlansága.

Jött kegyetlenség, jött bűn.

Jött éhség és szomorúság.

Jött megaláztatás.

Jött üldözés és megpróbáltatás.

*Jött bujdosás lélek-pusztában
és nem volt hová lehajtani fejet.*

Jött kínszenvedés, Krisztus hét szenvedése.

Jött korbácsütés testen és lelken.

Jött börtön...

Nagy bajomban mindig csak azt mondtam:

*"Isten kezében vagyunk
és ott vagyunk a legjobb helyen."*

*Mikor fellegek feltornyosulnak
és a hullámok összezsapnak fejünk felett.*

*Mikor a templomok leomlottak
és meghasadott a hegy.*

*Mikor sötétség borult a világra,
végtelen sötétség*

*és az égre nem jöttek fel csillagok,
- mikor a halál örvényénél álltunk...*

*Mikor az utolsó kiáltás is elhangzott
Krisztus ajkáról - függve a keresztfán,
utolsót lehelve lelke:*

"Éli, Éli! Lama Sabaktani!"

Ó, népem, drága népem!

*E szörnyű ítéletben,
ez elveszejtő nehéz időben
mindig hitted:*

*"Isten kezében vagyunk
és ott vagyunk a legbiztosabb helyen."*

*Mikor Ég-Föld megszakadt,
Folyók-Tengerek kiöntöttek,
végig nyaralván sós hullámaikkal
a veszett világon,
mikor megpecsételtetett minden
teremtett állatoknak sorsa -
Ó, Uram!*

*mi: árva néped,
árva magyar néped*

"Tebenned bízunk eleitől fogva."

**KELLEMES KARÁCSONYI
ÜNNEPEKET ÉS
BOLDOG ÚJ ÉVET KÍVÁNUNK
MINDEN KEDVES
OLVASÓNKNAK!**

Unitárius Közlöny.

A Keresztény Magvető melléklete.

Szerkesztő bizottság:

dr. Szabó Árpád főszerkesztő,

dr. Rezi Elek szerkesztő.

Kiadja az Unitárius Egyház.

Szerkesztőség címe:

3400 Kolozsvár

21December u. 9 sz.

Tel: 193236.

Nyomatja: Garamond nyomda
Kolozsvár.